pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 32 | MURSKA SOBOTA, 13. AVGUSTA 1959 | Cena din 10.—

NAŠ RAZGOVOR

v tovarni perila »Mura«

OD ČLANOV KOLEKTIVA TOVARNE PERILA SO V RAZGOVORU SODELOVALI KAREL KARBA, PREDSEDNIK UPRAVNEGA ODBORA, JOŽE ŠAROTAR, SEKRETAR OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE KOMUNISTOV, KAREL BALAŽIC, PREDSEDNIK SINDIKATA, KRISTINA VERTOT, ČLAN DELAVSKEGA SVETA, FRANC OLETIČ, PREDSEDNIK MLADINSKE ORGANIZACIJE, GIZELA HORVAT, DELAVKA, GIZELA POREDOS, DELAVKA, ANA BEZNEC, PREDDELAVKA, KRISTINA KUZMA, DELAVKA. OD ČLANOV UREDNIŠTVA POMURSKEGA VESTNIKA SO SODELOVALI STEFAN BALAŽIC, JUS MAKOVEC IN MARJAN EKART.

(Razgovor preberite na 4. strani)

Letalski tečaj končan

V ponedeljek, 10. avgusta je končala s svojim delom enomesečna letalska šola. Tečaj je obiskovalo 39 tečajnikov iz vseh klubov Slovenije. Stroške tečaja je kril za vsakega mladinca matični klub, mnogo pa je prispevala tudi Letalska zveza Slovenije in sicer jadrilice, motorno letalo, bencin itd. Gojenci so opravljali na koncu praktične in teoretične izpite. Pri praktičnih izpitih je izdelalo 38 tečajnikov, teoretično pa je opravilo izpit 36 tečajnikov. S tem je dobila Letalska zveza Slovenije v svoje vrste spet 36 mladih jadralnih pilotov.

PROSLAVA IZSELJENCEV

Izseljeniška matica v Murski Soboti bo priredila danes v kinodvorani osrednjo izseljeniško prireditev. Proslave se bo udeležil tudi predsednik Izseljeniške matice Slovenije Ivan Regent. V kulturnem programu bodo sodelovali solisti: prof. Vladimir Močan, Marija Močan in Zdenka Novak.

INDUSTRIJA V PRVEM POLLETJU:

ZA 5,1 ODSTOTKA VEČJA PROIZVODNJA

Letos v prvem polletju je dosegla industrija našega okraja sorazmerno lep uspeh. Količinska realizacija letne proizvodnje po družbenem planu je bila ob koncu junija dosežena s 43,8 odstotki, kar je 5,1 odstotka več kot lani ob polletju. Na takšno stanje je v glavnem vplivala lendavska Nafta, ki zasega eno šestino proizvodnje vseh industrijskih podjetij v okraju. Skupno znaša realizacija proizvodnega plana Nafte 37,7 odstotka. V tem podjetju je bila uspešna le proizvodnja gazolina, kjer so dosegli koncem junija letni plan z 61,6 odstotki, in proizvodnja pentana, ki znaša ob polletju 52,2 odstotka glede na letni proizvodni plan. Plan pridobivanja surove nafte pa so dosegli le z 32,8 odstotki.

Kot vsako leto, je tudi letos v industriji gradbenega materiala proizvodnja zadovoljiva. Skupno so dosegle vse opekarne letno količinsko proizvodnjo s 33,5 odstotki in za 35,2 odstotka več kot v istem razdobju lani. Lani so napravile opekarne v prvem polletju 6 milijonov 791 tisoč zidakov in 1 milijon 288 tisoč strešnikov, letos pa 9 milijonov 31 tisoč zidakov in 1 milijon 773 tisoč strešnikov. Med najboljšimi je opekarna v Radgoni, ki je povečala letos proizvodnjo za 47 odstotkov. Kot vsa leta nazaj, bodo tudi letos opekarne zaradi sezonskega značaja proizvodnje proizvodnjo v drugi polovici leta močno povečale.

Stanje ob polletju v Premogovniku Presika kaže, da se je v tem podjetju proizvodnja ustalila: letni proizvodni plan so po količini izkopanega premoga dosegli z 52,8 odstotki.

Močan porast proizvodnje pa so zabeležili v proizvodnji kremenčevega peska Puconci, kjer so dosegli letni plan s 67,1 odstotka. Zaradi proizvodnje betonskih cevi je proizvodnja v tem podjetju letos večja za 64,4 odstotka. Ker so izdelki dobre kakovosti, so za letos predvideno proizvodnjo že prodali. Hkrati raziskujejo tudi področje okrog puconske opekarne in ugotavljajo, da je tudi tam dovolj primernega kremenčevega peska.

Kovinska industrija je dosegla v prvih šestih mesecih letos letno predvideno proizvodnjo z 38,9 odstotki, kar je za 14,7 odst. več kot lani v istem razdobju.

Panonija v Soboti je dosegla količinsko proizvodnjo z 49 odstotki. Pri tem se je povečala zlasti proizvodnja kovinskega pohištva, in sicer za 320 odst. v primerjavi z lanskim prvim polletjem.

Slab rezultat je dosegla Ljutomerska Žica, ki je dosegla količinsko proizvodnjo, predvideno v letnem proizvodnem planu, le z 21,2 odstotka. Neuspeh pripisujejo pomanjkanju pocinkane in svinčene žice.

V tekstilni industriji je dosegla soboška Mura letno proizvodnjo s 44,4 odst., ljutomerska Konfekcija s 44,3 odst. in Dežnikarna v Lendavi s 75,3 odstotka.

Kot prejšnja leta je nekoliko bolj kritično stanje v Tovarni usnja Ljutomer, kjer so dosegli letno realizacijo le s 23,3 odstotka. Podjetje je v rekonstrukciji, razen tega mora zmanjševati proizvodnjo zaradi neprodanih zalog izdelkov.

S prvim junijem je pričela delati tudi tovarna čevljev Planika v Turnišču. Že v prvem mesecu so v tovarni naredili 1660 parov čevljev v vrednosti 4 milijone 800 tisoč dinarjev.

Živilska industrija je skupno dosegla letni plan proizvodnje z 49,7 odst. V tej panogi so najslabši mlini, predvsem mlin v M. Soboti in Električni mlin Lendava. V mlinskih podjetjih menijo, da so težave nastale zaradi majhnega povpraševanja po mlevskih izdelkih in zaradi pomanjkanja žitaric.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Traktoristi so tekmovali

V nedeljo je bilo v Murski Soboti okrajno tekmovanje traktoristov, ki ga je organiziral Okrajni odbor Ljudske tehnike. Na tekmovanju so se zbrali najboljši traktoristi Pomurja in tekmovali v spretnostnih vožnjah ter oranju. Tekmovanja se je udeležilo 17 traktoristov, ki so bili razdeljeni v dve skupini.

V starejši skupini je zmagal Jože Horvat, traktorist kmetijske šole Rakičan, drugo mesto je zasedel Janez Kuzmič, tretje mesto Viktor Karoli, oba traktorista na KG Rakičan. V skupini aktivov mladih zadružnikov je zmagal Viktor Horvat, traktorist KZ Puconci. Drugo mesto je zasedel Franc Potočnik, KZ Radenci, in tretje mesto Drago Drvarič, traktorist iz tečaja avtoceste.

Tekmovanje si je ogledalo veliko število ljudi, posebno zanimivo je bilo tekmovanje v spretnostni vožnji. Po končanem tekmovanju je okrajni odbor Ljudske tehnike prvim trem v vsaki skupini razdelil denarne nagrade.

GASILSKI FESTIVAL V MURSKI SOBOTI

Občinska gasilska zveza v Murski Soboti bo priredila v soboto, 22. in v nedeljo, 23. avgusta »Gasilski festival« v počastitev 15-letnice delovanja gasilskih društev in 10-letnice obstoja gasilskih zvez.

V soboto zvečer bo v dvorani kina svečana akademija, nato pa nočna vaja in ognjemet. V nedeljo zjutraj bo po mestu budnica nato pa povorka. Okrog 9. ure dopoldne bo razvitje gasilskega prapora, ki ga je poklonil Občinski ljudski odbor v Murski Soboti.

Po razvitju bodo nastopili mladinci in pionirji s prostimi in simboličnimi vajami pred gasilskim domom.

RADGONA PRAZNUJE

Občina Gor. Radgona praznuje jutri, 14. avgusta, svoj 6. občinski praznik. Zjutraj bo po mestu budnica, nato pa v dvorani kina svečana akademija. Svečanostni govor bo imela sekretarka ObK ZKS Marija Levar, kulturni program pa bo izvajal mladinski pevski zbor, Glasbena šola in recitacijska skupina. Popoldne pa bo na nogometnem igrišču nogometna tekma med Ljutomerom in Gornjo Radgono.

Radgončani so bili v Pomurju med prvimi, ki so začeli praznovati občinski praznik. Izbrali so 14. avgust kot spomin na dan, ko so se leta 1941 v stavbi Murske regulacije sestali prvoborci radgonskega področja. Od udeležencev tega sestanka sta padla dva: Stefan Kühar, ki je sestanek vodil v smislu navodil, ki jih je dobil štirinajst dni prej na sestanku s Slavkom Slandrom, članom CK KPS in Oto Jemc, uslužbenec Murske regulacije. Ta dogodek bo ostal še nadalje glavna vsebina občinskega praznika v Radgoni.

Z nagradami zmanjšujejo obratne nezgode

Podjetje Agrotehnika-servis v Ljutomeru je z uvedbo novega tarifnega pravilnika uvedlo tudi nov način nagrajevanja, s katerim bo skušalo zmanjšati število nezgod in bolniških dopustov.

Delavec, ki se med letom ne poškoduje in ne povzroči nesreče, prejme ob koncu leta 3000 dinarjev nagrade, kdor pa čez vse leto sploh nima bolniškega dopusta, dobi posebno nagrado 5000 dinarjev. Za vsak bolniški dopust pa se mu odšteje po 1000 dinarjev. O tem so delavce seznanili že pred sprejemanjem novega tarifnega in premijskega pravilnika in ugotavljajo, da se je število poškodb in bolniških dopustov znatno zmanjšalo. Ta primer nagrajevanja je eden prvih te vrste v Pomurju. -ko

BELEŽKA

TO NAJ BI BIL OBRAČUN DELA

Po trimesečni zakasnitvi je tudi Podružnica društva upokojencev Murska Sobota izvedla pred kratkim svoj redni letni občni zbor.

Zbor je bil zelo dobro obiskan. Udeležili pa so se ga tudi tajnik Republiškega združenja upokojencev za LRS in predsednik Obč. odbora SZDL v Murski Soboti.

Za dalje časa je bilo slišati od naših upokojencev kritične pripombe na delo vodstva v Murski Soboti. Poročila, ki so bila podana na zboru, so take govorice skoraj v celoti potrdila.

Izredno točno je bilo prikazano finančno poslovanje. Odbor upokojencev se je vse leto ukvarjal le z urejevanjem pokojnin in invalidnin. Po evidenci tajnika odbora je šlo skozi njegove roke 223 vlog glede pokojnin, odbor sam pa je 120-krat posredoval zaradi pokojnin ozir. invalidnin svojih članov. Predlogov so dali 73, izdali pa 760 legitimacij za znižano vožnjo članov. Upravni odbor je imel v mandatni dobi 4 seje. Število članov pa se je povzpelo na 640, dočim jih je bilo leta 1947 samo 38.

Odbor je torej v glavnem urejeval pravice upokojencev, manj je skrbel za njihovo zdravstveno zaščito, kulturno delovanje, razvedrilo itd.

O dolžnostih upokojencev do socialistične skupnosti pa skoraj do občnega zbora ni bilo slišati besede. Ko so po skopi analizi dosedanjega delovanja prišli do nekaterih pozitivnih zaključkov, je bilo pričakovati, da bodo v odbor vključili nove zdrave politične sile, ki bi bile sposobne dobro delati. Do tega skoraj ni prišlo in tudi ne bi prišlo, če bi se ne našli ljudje, ki so to uporno zahtevali.

Tudi občinska organizacija SZDL bo morala budno paziti in pomagati novemu vodstvu upokojencev, da bo podružnica in njeni člani s svojim delom v korist družbene skupnosti opravičila vsestransko skrb naše socialistične skupnosti za upokojence. Feš

RADGONSKA PROVOKACIJA

Koroški »Abwehrkämpferbund«, torej zveza plebiscitnih borcev, je priredila zadnje čase več »izletov«: izlet na grob generala Hülgersa, ki je vodil avstrijske čete v boju proti Jugoslaviji leta 1919, izlet na grob nekdanjega deželnega glavarja Lemischa, ki je leta 1930 javno zahteval, da je treba v tridesetih letih popolnoma ponemčiti slovensko Koroško, »izlete« v kraje, kjer so leta 1919 »zmagovite avstrijske čete pognale v beg slovenske bande«, kot piše celovška »Volkszeitung«, itd. V zadnjih mesecih so položili venec verjetno že na vsako koroško znamenje, mimo katerega je nekoč hodil kak »Abwehrkämpfer«.

Da ne bi kdo imel občutka, da gre samo za notranjo koroško zadevo, so 25. julija priredili celovški, šentvidski in lavantinski »Abwehrkämpferji« tudi »izlet« — v Radgono. Tu so z velikim pompom polagali vence na spomenik »padlim junakom iz obeh svetovnih vojn«, tu je na slavnostnem zborovanju govoril »major v pokoju« Fritz Kronegger, tu je pozdravil svoje koroške borce radgonski župan in se je pri tem spominjal »tujih plenilskih band«, ki so leta 1919 in leta 1945 zasedle Radgono. Na veliko se je tudi zahvaljeval »padlemu koroškemu junaku Micklu«, ki je bil leta 1919 eden vodilnih častnikov »Heimwehra«, češ, da je s svojo kompanijo bistveno doprinesel k »osvoboditvi« Radgone, pri tem pa zamolčal, da je bil Mickl med vojno nacistični general, ki ga je Hitler odlikoval z najvišjimi odlikovanji.

Podobnih dogodkov je bilo v zadnjem času na naši severni meji toliko, da se radgonskega »izleta« skorajda ne bi splačalo omenjati. Stvar Avstrije je, kako se bo notranje obranila pred ponovnim navalom militarizma in napol skritega nacizma, ter kako bo opravičila tako početje pred sosedi, ki spričo tega ne morejo ostati ravnodušni.

Toda radgonska provokacija je omembe vredna zavoljo nečesa drugega. Celovško glasilo klerikalne Ljudske stranke »Volkszeitung« je 31. julija objavilo članek o tem »Abwehrkämpferskem« izletu in se pri tem lotilo tudi — partizanskega spomenika v Radgoni.

»Žalostni položaj, v katerem je Radgona, odkar ju Mura deli med dve državi, najbolje označuje partizanski spomenik, ki stoji v avstrijskem delu mesta,« piše »Volkszeitung«, ki se tudi sicer odlikuje po šovinističnih izpadih. »Spomenik pomeni za nas žalitev, saj ni v njem niti trohice umetnosti, temveč samo ideja okrutnega nasilja. Pod tem spomenikom, pod tem znamenjem zmage Radgona ne bo in ne more biti srečna...«

Na kaj spominja to pisanje? Vsak poznavalec razmer na Koroškem se bo takoj spomnil pisanja večine koroških časnikov pred štirimi leti: takrat so namreč vodili kampanjo proti partizanskemu spomeniku v Velikovcu. Tudi takrat so pisali — med drugimi tudi »Volkszeitung«! — o neumetniškem spomeniku, o žalitvi in o tem, da Velikovčani ne morejo biti srečni spričo dejstva, da stoji v njihovem mestu tak spomenik. In kaj se je neke noči nato zgodilo? »Neznani storilci« so partizanski spomenik razstrelili in še do danes jih niso našli.

Ali ne sede vsaj iniciatorji, če ne storilci, tudi v redakciji »Volkszeitung«? Tiste »Volkszeitung«, ki piše o »slovenskih bandah v Borovljah« in ki tudi sicer daje vso podporo nacionalističnim in šovinističnim organizacijam? Ali pomeni pisanje o radgonskem spomeniku njen ponoven signal »neznanim storilcem«?

420 hektarjev pšenice v kooperaciji

V Gornji Radgoni so na nedavni seji obeh zborov obč. ljudskega odbora razpravljali o delu podružnice zavoda za socialno zavarovanje, o novih stanovanjskih predpisih, tajnik ObLO pa je poročal o delu uprave občinskega ljudskega odbora. Na ločenih sejah so odborniki sprejeli več odlokov in sklepov s področja stanovanjske zakonodaje in dopolnitev družbenega plana v kmetijstvu, ki predvideva 420 ha pšenice v pogodbenem sodelovanju. Po končani seji so na sestanku kluba odbornikov razpravljali o aktualnih kmetijskih nalogah v zvezi s kooperacijo in o zadnjih zborih volivcev.

Za zdravstveno zavarovanje je izdala podružnica Socialnega zavarovanja lani nad 67 in pol milijona, v letošnjem prvem polletju pa že nad 40 milijonov dinarjev. Na območju tukajšnje občine primanjkuje zdravnikov. Med tem ko je republiško povprečje 800 ljudi na zdravnika, pride v občini Radgona 7.000 ljudi na enega zdravnika. Potrebno bo izboljšati preventivno, zdravstveno, higiensko in varnostno službo. Še naprej bo treba ustanavljati obratne menze. Postopoma bodo ustanovljene obratne ambulante in sicer pri Radenski slatini ter na vinogradniških posestvih Kapela in Radgona. Sklenili so, da ustanovijo najprej stanovanjsko skupnost v Gornji Radgoni, pozneje pa še v Apačah in Radencih.

V LJUTOMERU IZDELUJEJO GARAŽE

Ljutomersko podjetje Agrotehnika-servis je pred kratkim začelo izdelovati garaže za osebne avtomobile. Izdelujejo dve vrsti garaž. Večje stanejo 120.000 dinarjev, manjše pa 115.000 dinarjev. Te garaže razstavljajo tudi na Mariborskem tednu in ugotavljajo, da se zanje precej zanimajo lastniki manjših osebnih avtomobilov.

RAZŠIRITEV MLEKOPROMETA V LJUTOMERU

Ljutomersko podjetje »Mlekopromet« dokončuje razširitev poslovnih prostorov. V dozidanih prostorih bodo uredili strojni oddelek, maslarno, oddelek za topljenje sira, laboratorij in kompletne sanitarije. Vse oddelke bodo opremili z novimi stroji in napravami, tako da bo delo v glavnem mehanizirano. Predelava mleka se bo povečala od dosedanjih 8 na 15 do 20 tisoč litrov mleka v osmih urah.

Za to razširitev in obnovo obrata bodo porabili okrog 31 milijonov dinarjev. Z deli bodo končali čez tri mesece. -ko

40 LET KPJ

VAŽNEJŠI DOGODKI IZ ZGODOVINE DELAVSKEGA GIBANJA IN KOMUNISTIČNE PARTIJE

od 14. do 21. avgusta

1922

Od 20. do 22. avgusta je bil v Sloveniji drugi kongres SKOJ.

1923

16. avgusta je bil v Ljubljani v Mestnem domu velik javen shod delavcev, železničarjev in nameščencev. Shod so na pobudo neodvisnih sindikatov sklicale vse strokovne organizacije.

1924

21. avgusta je v Ljubljani izšel tednik »Delavsko-kmetski list«, legalno glasilo KPJ za Slovenijo. Izhajal je do prepovedi 1926. leta.

1926

20. avgusta je začel izhajati tednik »Enotnost«, legalno glasilo KPJ za Slovenijo. List je prenehal izhajati marca 1929.

1930

15. avgusta sta padla Josip Kolumbo in Pero Popović-Aga, sekretarja Centralnega komiteja SKOJ.

1935

14. avgusta je začelo stavkati v papirnici na Količevem 250 delavcev.

1936

28. avgusta se je v Sloveniji začela velika stavka tekstilnih delavcev in trajala do 16. septembra. Stavkalo je 8500 delavcev.

1937

Sredi avgusta je bil Milan Gorkić z odlokom Izvršnega komiteja Kominterne odstranjen s položaja sekretarja CK KPJ.

V POMURJU

1941

14. avgusta so se v stavbi Murske regulacije sestali prvoborci radgonskega področja. Sestanek je vodil Štefan Kuhar, prisotni pa so bili Jože Holz, Zora Kovačec, Ivo Hojs in Oto Jemc.

1943

Sredi avgusta je bil v Bolehnečicih prvi sestanek Okrožnega odbora OF za okrožje Ljutomer-Radgona. Na tem sestanku so bili sprejeti sklepi o ustanavljanju odborov OF, sabotažnih akcijah, boju proti gestapovskim agentom in zbiranju vojaškega materiala.

Za 5,1 odstotka večja proizvodnja

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tovarna mesnih izdelkov »Pomurka« je dosegla količinski plan s 55,8 odst. Glede na lani se je v tem podjetju povečala proizvodnja za 58,6 odst. in to predvsem v povečani proizvodnji svežega in soljenega mesa ter konzerv.

Tovarna mlečnega prahu je zaradi pomanjkanja mleka dosegla proizvodni plan le z 41,5 odst. V določenih gospodarskih krogih prevladuje mnenje, da bi morali s prehodom na pitanje bekonov in telet poskrbeti tudi za povečanje molznosti.

Tudi v Slatinskem podjetju Radenci se je proizvodnja letos povečala za 6,6 odstotka in znaša polletna realizacija letnega plana 57,2 odstotka. Proizvodnja se je povečala v glavnem zato, ker so zaradi velikega povpraševanja po slatini uvedli nedeljsko dopoldansko delovno izmeno pri polnjenju steklenic.

Časopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« je doseglo letno proizvodnjo z 68 odstotki, pri čemer se je proizvodnja povečala v primerjavi z lanskim letom za 57,8 odstotka.

V vseh panogah industrije se je v prvem polletju povečalo število zaposlenih za 7,4 odstotka.

Brez lendavske Nafte znaša količinska proizvodnja 45 odstotkov, oziroma za 12 odstotkov več kot lani v prvem polletju. Stanje bi bilo še boljše, če bi izvzeli tudi opekarne, vendar je stanje v opekarnah popolnoma naraven pojav, saj bodo te v drugi polovici leta proizvodnjo neprimerno povečale.

Podatki o količinski proizvodnji v prvem polletju kažejo, da bo letni proizvodni plan v industriji izpolnjen, seveda z manjšimi nedostatki v tem ali onem podjetju.

Delavski sveti podjetij o polletni proizvodnji doslej še niso razpravljali, to predvsem zato ne, ker povsod še niso imeli dokončnih podatkov o finančnih uspehih poslovanja.

-jm

Ljutomerski trg ob koncu tedna

Ljutomerski trg je med tednom še kar dobro založen. Primanjkuje predvsem paradižnika, breskev, sira in smetane. Za solato, čebulo, slive in krompir ni velikega povpraševanja. V soboto je bil trg razen krompirja, čebule, sliv in malih količin jabolk prazen, čeprav je bilo povpraševanje veliko. Cene so primerne in večkrat nižje kot na ostalih trgih. Veliko povpraševanje je bila zadnje čase po piščancih, ki pa so se te dni zopet pojavili. Za ljutomersko tržnico je posebno značilno to, da jo oskrbujejo le Prekmurci in Medžimurci, medtem ko okoliških kmetov ni opaziti. Tudi mesnica je bila včeraj brez mesa, kar je razočaralo in ujezilo marsikatero gospodinjo.

Velika proslava v Cezanjevcih

Ob 65-letnici gasilskega društva

Gasilsko društvo Cezanjevci je v nedeljo proslavilo 65-letnico obstoja. Na svečanosti, ki je bila hkrati posvečena tudi 40-letnici ZKJ, so pod pokroviteljstvom Rada Pušenjaka razvili društveni prapor in odprli novi enonadstropni gasilski dom.

Zjutraj je bila po vasi budnica, nato pa v novi dvorani razširjena seja, ki so se je udeležili poveljniki in predsedniki gasilskih društev ter predsednika okrajne in občinske gasilske zveze. Po seji je društveni predsednik otvoril svečanost ter pozdravil udeležence in goste, med katerimi so bili tudi zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft, predsednik ObLO Ljutomer Tone Truden, predsednik okrajne gasilske zveze Janez Blagovič in drugi. Sekretar društva je nato prebral kroniko, iz katere je razvidno, da so cezanjevski gasilci posredovali pri mnogih požarih in da so od vaščanov vedno dobili pomoč, kar je najbolj prišlo do izraza prav ob gradnji gasilskega doma. Vaščani so pri gradnji pomagali s prostovoljnim delom in prispevali tudi precej gradbenega materiala. Tako so s skupnimi močmi in majhnimi stroški v nekaj letih zgradili sodoben gasilski dom, ki ima tudi primerno dvorano.

Tovariš Pušenjak je v govoru pohvalil prizadevnost gasilcev in vaščanov pri gradnji gasilskega doma, kakor tudi pri gašenju požarov ter nato spregovoril še nekaj besed ob 40-letnici naše partije. Za njim je pozdravil navzoče tudi zvezni poslanec Ivan Kreft, nato pa pritrdil poklonjeni spominski trak. Predsednik občinske gasilske zveze tov. Centrih je po govoru podelil priznanje med zaslužne in ustanovne člane ter jim ob tem visokem društvenem jubileju čestital.

Dopoldanski spored je bil povezan s pestrim kulturnim programom, ki so ga izvajali recitatorji, pionirska folklorna skupina in godba na pihala iz Ljutomera. Spored so popoldne nadaljevali s praktičnimi vajami, nastopom pionirjev in tekmovanjem med društvi.

Proslava mladinskih aktivistov

Dne 22. in 23. avgusta bo v okviru 40-obletnice KPJ in SKOJ in v okviru proslave obletnice ustanovitve glavnega iniciativnega odbora Zveze slovenske mladine na Podstenicah v Kočevskem Rogu tovariško srečanje skojevskih aktivistov, ki so pred vojno v času NOB in po osvoboditvi delali v mladinski organizaciji in v operativnih partizanskih enotah. Zbor skojevskih aktivistov bo 22. avgusta popoldne v Dolenjskih toplicah, od koder bo skupen odhod na Rog.

Aktivisti, ki se mislijo udeležiti srečanja, naj se prijavijo pismeno, telefonično ali ustmeno na CK LMS, Ljubljana, Tomšičeva 5, najkasneje do 16. avgusta. CK LMS vabi vse aktiviste, mladince in mladinke, da se proslave udeležijo v čim večjem številu.

Razprava Občinskega sindikalnega sveta Ljutomer

TARIFNI PRAVILNIKI IN DRUŽBENA PREHRANA

Člani Občinskega sindikalnega sveta v Ljutomeru so pred nedavnim razpravljali na seji o tarifnih pravilnikih podjetij in o ustanovitvi obrata družbene prehrane.

O tarifnih pravilnikih, ki so jih pripravila že vsa podjetja v občini, je bilo poudarjeno, da nekatere sindikalne podružnice niso dovolj sodelovale pri pripravljanju tarifnih pravilnikov ali pa so se potegovale za povišanje tarifnih postavk, ne da bi pri tem predvidevale povečanje delovne storilnosti.

Na seji občinskega sindikalnega sveta so med drugim grajali posamezna podjetja, ker so se zakasnila s predložitvijo pravilnikov o delovnih razmerjih.

Prav posebej so obravnavali na tej seji družbeno prehrano. Po nedavno izvedeni anketi se je prijavilo okrog 500 delavcev in uslužbencev za to, da bi prejemali toplo malico. Mnogo je tudi takih, ki si želijo celodnevni obrok hrane. Občinski sindikalni svet je mnenja, da z ureditvijo obrata družbene prehrane ne bi smeli odlašati.

Člani občinskega sindikalnega sveta so razpravljali tudi o izobraževalnih komisijah ter o vključevanju obrtnih delavcev zasebnega sektorja in gospodinjskih pomočnic v sindikat.

Sodarska delavnica v Beltincih

Zopet na trdnih tleh

Obrtna delavnica »Sodarstvo« v Beltincih je bila ustanovljena na pobudo občinskega ljudskega odbora šele spomladi leta 1957. V začetku se je v njej zaposlilo le 6 ljudi, ki so kljub pomanjkanju strojev že v prvem letu napravili čez 4 milijone dinarjev prometa. V letu 1958 pa se je to mlado in še neizkušeno podjetje znašlo pred velikimi težavami. Izdelava malih sodov, ki niso prinesli dohodka, slabi trgovinski stiki in velike obveznosti so jim povzročile izgube, ki bi kmalu imele za posledico prisilno likvidacijo.

Tik pred koncem lanskega leta pa so sklenili pogodbe za izdelavo večjih transportnih sodov za Romunijo. To je pomenilo za to mlado podjetje pravo pomlad. Delavci so sicer nekaj časa prejemali le minimalne osebne dohodke, ker so menili, da je to bolje kot če gre podjetje v likvidacijo. S skupnimi napori so podjetje letos zopet spravili na trdna tla in navezali nove trgovinske stike. Precej naročil imajo za Madžarsko. Tako so v prvem polletju že dosegli nekaj dobička. Letos je zaposlenih že 10 ljudi. Predvidevajo, da bodo letošnji plan precej presegli.

Ob koncu je treba omeniti še to, da je delavnica nujno potrebna adaptacij in nekaterih novih strojev, s čimer bi se produktivnost dela znatno povečala. Vsi ti ukrepi so nujni, saj je to ena redkih delavnic te vrste v Pomurju.

-ko

Tudi pri nas organizirana

konjunkturna služba

Državni sekretariat za blagovni promet FLRJ je letos predvidel potrebna finančna sredstva za organiziranje konjunkturne službe, ki je nepogrešljiv faktor med ponudbo in potrošnjo. To službo organizira »Biro za konjunkturne informacije« pri Zvezi trgovinskih zbornic v Beogradu. Organizator je sestavil obširen seznam, ki zajema v glavnem vse kmetijske pridelke. Ko se bo vpeljala, pa bo zajemala tudi industrijske proizvode. Ta služba je pri nas nujna, saj na ta način dnevno zbirajo poročila o ponujenih in odkupljenih količinah, o gibanju cen in ocenah tržišča. Pri vsem tem obveščanju pa je potrebna ekspeditivnost.

Za Okrajno trgovinsko zbornico so osnovne poročevalske enote kmetijske zadruge in socialistična gospodarstva, ki posredujejo informacije svojim poslovnim zvezam, te pa Trgovinski zbornici. Glavni cilj te službe je koordiniranje med ponudbo in povpraševanjem. Zadruge bodo imele tako vedno na tekočem dnevni pregled nad gibanjem količin in cen svojega blaga, kar so dobro organizirani odkupni odseki imeli že do sedaj. Zadružna vodstva so dolžna, da skrbijo za pravilno in pravočasno obveščanje. Ta konjunkturna služba, kakršne imajo po drugih državah, ki imajo komercialno službo na višku organizirano že več let, je začela z delom 10. avgusta.

S tem bo odpadlo nepotrebno iskanje blaga, saj bo organizator o stanju in zalogah po posameznih enotah pravočasno obveščal potrošne centre.

GASILCI V MELEH DOBILI AVTOMOBIL

Gasilsko društvo v Meleh je v nedeljo popoldne ob navzočnosti sekretarke ObK ZKS Marije Levar, predsednika OGZ Janeza Blagoviča ter zastopnikov občinske gasilske zveze in ObLO Gornja Radgona svečano prevzelo gasilski avtomobil. To vozilo so gasilci letos dobili iz Avstrije, vendar pa so ga morali še obnoviti.

Okoliški gasilci so izvedli precej zahteven praktičen nastop in so z več brizgalnami črpali vodo iz več kot 800 m oddaljene Mure. Svečanosti se je udeležilo preko 80 gasilcev ter precej okoličanov. Društvo pa si prizadeva, da bi drugo leto odprlo novi gasilski dom, ki ga že gradi. To bo eden najlepših gasilskih domov na desnem bregu Mure.

ZUNANJE POLITIČNI PREGLED

Sporočilo o izmenjavi obiskov med Hruščevim in Eisenhowerjem je vzbudilo po svetu številne komentarje, razpravljanje in ugibanja, poleg vsega tega pa še prikrito živahno in nekoliko živčno diplomatsko dejavnost. Največ ugibanj pa je bilo o Eisenhowerjevi poti v Evropo in razgovorih z evropskimi partnerji. Nepričakovano sporočilo, da bo ameriški predsednik obiskal Bonn, so v Londonu sprejeli z olajšanjem in hkrati razočaranjem. Poudarjajo pa, da je obisk v Bonnu primernejši kot pa sestanek v Parizu, ki je tudi bil predviden, enako kot sestanek v Londonu. Hkrati pa je ob tem bilo vidno, da Adenauer še ni bil pripravljen potovati v London. Brez dvoma se ob vseh teh dogodkih kaže, da niso le nesoglasja zahodnih sil glede odnosov z Vzhodom tisto, kar bi povzročalo najrazličnejše kombinacije, temveč tudi nekaka ljubosumnost.

Poleg razpravljanja o najnovejših diplomatskih dogodkih je veliko pozornost vzbudila tudi konferenca devetih neodvisnih afriških držav, ki se je pred nekaj dnevi končala v glavnem mestu Liberije Monroviji.

Glavna tema razprave je bil Alžir. V zaključni resoluciji so zato pozvali Francijo, naj prizna Alžircem pravico do samoodločbe in do neodvisnosti. Resolucija izraža prepričanje, da je z razgovori med obema prizadetima strankama moč najti pravično, mirno in demokratično rešitev za alžirsko krizo. Resolucija priporoča francoski vladi, naj sprejme ponudbo začasne alžirske vlade za začetek razgovorov o prenehanju sovražnosti in umik francoskih vojaških sil iz Alžira. Zastopniki devetih neodvisnih afriških dežel so v resoluciji nadalje pozvali zaveznike Francije, naj vplivajo v Parizu v tem smislu, da Francija ne bo uporabljala oborožitve, ki jo dobi v okviru Atlantskega pakta, za boj v Alžiru. Resolucija priporoča vladam neodvisnih afriških držav, naj v okviru svojih možnosti nudijo začasni alžirski vladi materialno pomoč.

Resolucija nadalje izraža zaskrbljenost neodvisnih afriških držav zaradi rasne diskriminacije, ki jo izvaja južnoafriška vlada.

Udeleženci konference v Monroviji so med drugim obsodili francoski namen, izvesti prvi poskus s francosko atomsko bombo v Sahari, t. j. v neposrednem sosedstvu neodvisnih afriških držav. Glede na to bodo predlagali vso zadevo v proučevanje Organizaciji združenih narodov.

OD TU IN TAM

KOROVCI

Krajevni odbor Korovci je sklenil letos temeljito popraviti ceste. Do sedaj so navozili na glavno cesto okrog 220 kubikov gramoza. Stroške prevoza so krili iz krajevnega samoprispevka, vse ostalo pa so opravili vaščani s prostovoljnim delom. Poleg tega so uredili tudi poljske poti in pokopališče.

SKROMNA GASILSKA SVEČANOST V ŽIBERCIH

V nedeljo je gasilsko društvo v Žibercih v Apaški kotlini proslavilo 80-letnico. Svečanosti se je udeležil tudi poveljnik OGZ tov. Flisar. Na tej skromni svečanosti so izvedli tudi kratek kulturni program. Gostje niso odnesli preveč dobrih vtisov, ker tudi obisk ni bil posebno dober.

BOGOJINA

Pred nekaj dnevi so imeli v Bogojini množični sestanek, na katerem so kmetovalci razpravljali o jesenski setvi. Sklenili so, da bodo letos zasejali 90 ha visokorodnih sort pšenice, od tega 30 ha v pogodbenem sodelovanju s kmetijsko zadrugo.

Na zboru volivcev so razpravljali tudi o cestah in o tem, da bodo uredili zdravstveno ambulanto.

DOBROVNIŠKI GASILCI SO PRAZNOVALI

Minulo nedeljo je gasilsko društvo v Dobrovniku proslavilo 35-letnico obstoja. Na svečanosti so tamkajšnji gasilci prevzeli novo motorno brizgalno, ki so jo letos sami kupili. Znano je, da so to društvo nameravali pred leti zaradi nedelavnosti ukiniti. Od tistega časa je društvo spet aktivno, kar dokazuje tudi nedeljska svečanost. Pripravili so tudi krajši kulturni program v madžarščini in slovenščini. Proslave so se poleg številnih okoličanov udeležili tudi zastopniki okrajne in občinske gasilske zveze ter občinskega ljudskega odbora.

TUDI V RADGONI PRIPRAVE ZA SETEV

Kmetijska zadruga v Gornji Radgoni bo letos zasejala v pogodbenem sodelovanju 50 ha italijanske pšenice, 10 ha U-1, 30 ha ječmena ter 15 ha oljne repice. Po akcijskem programu imajo v sodelovanju predvidenih tudi 100 ha travnikov, za katere se zadružniki še posebej zanimajo. V Meleh bodo na zemlji SLP verjetno že letos začeli urejati 15-hektarski čredinski pašnik. Zadruga bi nujno potrebovala strojno lopo, za katero ima tudi nekaj svojih sredstev.

MODERNIZIRANA MLINA

Pred kratkim so v Skakovcih uredili mlin na električni pogon, bodo pa tudi mlin v Pertoči. Oba mlina bosta tudi nekoliko modernizirana. Električni pogon bo vsekakor pomembna pridobitev, saj kmetovalci ne bodo več odvisni od muhastega vodostaja Ledave.

DEJAVNOST ZVEZE BORCEV V RADENCIH

V Radencih so društva in organizacije, ki prirejajo razne prireditve na prostem, že dolgo čutile potrebo po zložljivem odru in drugem inventarju za poletne prireditve. Končno so šli na delo člani Zveze borcev in izvedli veliko akcijo. Zbrali so že nekaj nad 15 kub. metrov lesa. Tudi zložljivi oder, klopi, mize itd. bodo napravili sami. Otvoritev odra, ki ga bodo posojali tudi drugim društvom, po potrebi celo izven naselja Radenci, bo ob priliki tombole, ki jo priredi radenska Zveza borcev prihodnjo nedeljo. Dobiček tombole je namenjen za spominsko ploščo padlim borcem na Kapeli.

Ika

TIŠINA

Tišinska šolska zadruga ima zasejane nekaj hibridne koruze, ki je zelo lepa in kaže, da bo dala precejšen pridelek.

MARIBORSKI TEDEN SI JE OGLEDALO 117.000 LJUDI

V nedeljo so zaključili XVI. Mariborski teden, ki ga je obiskalo več kot 117.000 ljudi.

Zadnji dan si je ogledal razstavišče tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek — Luka.

Za letošnji Mariborski teden velja ugotovitev, da je dobro uspel.

POŽAR V RATKOVCIH

V sredo zjutraj je v gospodarskem poslopju Edvarda Počiča v Ratkovcih nenadoma začelo goreti. V novih hlevih je zgorela tudi svinja. Gasilci so kmalu zadušili požar. Nastalo škodo cenijo na okrog 200 tisoč dinarjev. Vzrok požara še ni znan.

POŽAR POVZROČIL 7 MILIJONOV DINARJEV ŠKODE

V ponedeljek popoldne je nekaj po 14. uri nenadoma izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Kmetijskega gospodarstva Črnci pri Apačah. Ogenj, ki se je hitro širil, je uničil precejšen del poslopja s svinjaki. Gasilci so po napornem gašenju omejili požar. Nastalo škodo cenijo nad 7 milijonov dinarjev. Ugotovitve kažejo, da je bil ogenj podtaknjen. Raziskave so v teku.

ŠPORT

»Dinamo« - »Sobota« 6:0 (3:0)

Pred 1500 gledalci sta se preteklo nedeljo srečali na soboškem nogometnem igrišču moštvi zagrebškega Dinama in Sobote. Nogometno moštvo Dinama je član I. zvezne lige in večkratni državni prvak. V moštvu igra 9 državnih reprezentantov.

Igralci Dinama so igrali v naslednji postavi: Iroyič, Sikič, Koščak, Crnkovič, Režek, Lipušinovič, Dugandžija, Perušič, Matuš in Pešič.

Za Soboto pa so igrali: Morčič (Cak), Šarotar, Kološa, Norčič L., Skalar, Dozet, Sečko, Milenkovič, Erjavec, Maučec in Zelko.

Kljub rutini in vigranosti gostov, so imeli domači igralci nekaj možnosti za strel, pri čemer pa se je spet pokazala stara bolezen — prepočasnost. Že ob začetku igre so gostje z lepimi kombinacijami ogrožali vrata domačinov in v peti minuti je dosegel Dinamo prvi gol. Nekaj trenutkov za tem je Lipušinović dosegel drugi gol. Domačini so v protinapadu nekajkrat streljali, toda mimo vrat. V 40. minuti je dosegel Pašič tretji gol.

V drugem polčasu so igralci Dinama dosegli še tri gole. Streljali so Perušič, Lipušinović in Dugandžija.

Tekmo je dobro vodil Drvarič.

-MOCO

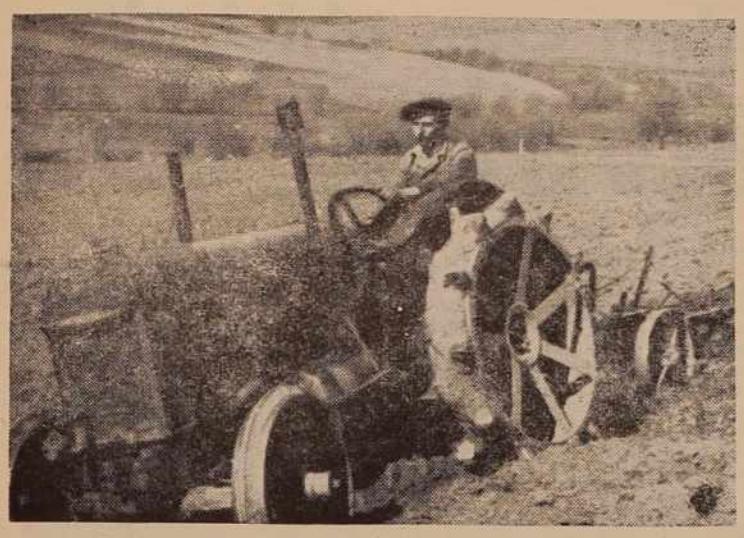

Iz našega arhiva klišejev smo izbrali dekaj zanimivih posnetkov, ki kažejo prve začetke naprednejšega gospodarjenja v našem kmetijstvu in hkrati tudi nekatere nevesele podobe, ki jih tudi še danes lahko najdemo na poljih. Seveda pa taki prizori počasi ostajajo last preteklosti.

Ob enem prvih traktorjev, ki so po vojni začeli orati pomurska polja, so se pojavili številni novi, ki so zaorali globoke brazde.

Ob letošnji jesenski setvi:

LE S KOOPERACIJO do večjih hektarskih donosov

Ob letošnji setvi so naše kmetijske zadruge predvidele 4600 hektarjev površin, ki bi jih naj posejali z italijanskimi in domačimi sortami pšenice. Za italijanske vrste je predvidenih 3200 hektarjev, a za domače, zlasti U-1, ki je letos zelo dobro uspela, pa 1400 hektarjev. Te površine bi bile obdelane v sodelovanju med kmetijsko zadrugo in kmetovalci.

Številke nam kažejo, da bo v pogodbeno sodelovanje zajeta neprimerno večja površina kot doslej, kar bo brez dvoma imelo velik vplив na razvoj našega kmetijstva in gospodarstva sploh. Ob letošnji mlačvi je bilo namreč opaziti veliko razliko med tistimi, ki so lani sklenili pogodbe s kmetijskimi zadrugami, posejali bolj donosne vrste pšenice, globoko orali in dobro pognojili, torej med tistimi, ki so obdelali svoja polja na sodoben način, in tistimi, ki so še ostali pri starem načinu: sejali izrojene domače vrste pšenice, plitvo orali in samo enkrat gnojili. Pri prvih je bil povprečni pridelek čez 30 stotov, pri vrsti »San Pastore« tudi 45 in nad 50 stotov, dočim pa je bil donos pri domačih sortah (razen U-1) povprečno med 12 in 14 stoti.

Letošnji hektarski donosi nam dajejo marsikaj za razmišljati, predvsem pa o tem, kaj je potrebno storiti za povečanje donosov, s kakimi ukrepi je možno čim več iztisniti iz zemlje. To so vprašanja, o katerih razmišlja marsikateri kmečki gospodar. Seveda ni lahko nanje odgovoriti, vendar pa je potrebno najti primerno pot iz teh skrbi. Dosedanje izkušnje nam dajejo že nekatere odgovore, ki jih ni mogoče omalovaževati, najmanj pa zanemarjati.

Na podlagi dosedanjih izkušenj je ugotovljeno, da je mogoče višje donose pšenice doseči z globokim oranjem zemlje, dobrimi semeni najboljših vrst pšenice, s strojno setvijo, ki omogoča pravilno razvrstitev zrn, dodatnim gnojenjem z umetnimi gnojili in pravilnim uničevanjem plevela in škodljivcev. Vse te stvari so pa take, da jih posamezni kmet brez pomoči ne more opraviti. Globoko oranje je možno n. pr. samo s traktorjem. Pravilno setev lahko določi le strokovnjak, ki pozna debelost zrn, kajti drugače se lahko zgodi, da bo setev preredka, kar se je lani ponekod že zgodilo in je seveda usodno vplivalo na pridelek. Enako je tudi z umetnimi gnojili: tudi ta je potrebno trositi le ob primernem času, ki ga pa lahko pravilno določi le strokovnjak. Glede semen pa je potrebna določena previdnost. Tudi tisti, ki so lani imeli dobro seme, naj letos zahtevajo drugo, čeprav je priznano kot dobro, ker se je ob mlačvi zrnje pomešalo in če so med italijanske vrste prišle take, ki pozneje zorijo, nastane lahko občutna škoda. Tiste zadruge, ki so pa seme odkupile, ga naj

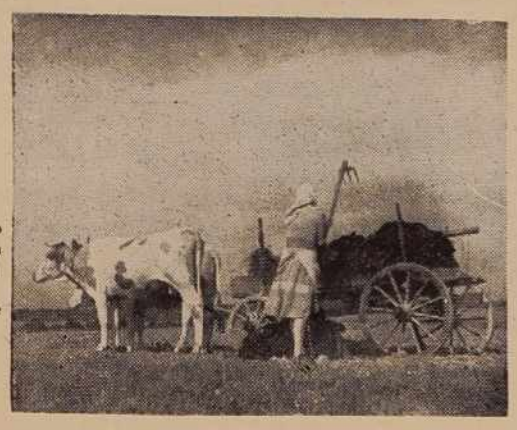

To je še vedno glavno in za marsikaterega kmeta tudi edino gnojenje

očistijo na selektorju (da bodo zrnca imela enako težo in enako kalilno moč), poleg tega pa jih je potrebno še pravilno razkužiti, ker bo le tako dober pridelek.

Ob pregledovanju in iskanju možnosti za tako obdelavo, brez katere res ni mogoče dobiti večje donose, nam je takoj jasno, da si posamezni kmet teh pogojev ne more sam zagotoviti. Pa tudi če bi si nekateri lahko kupili traktorje in druge kmetijske stroje, problem ne bi bil rešen. Ti stroji bi namreč morali biti izkoriščeni, ob takih razmerah bi pa nastajali odnosi, ki bi manjše kmetovalce vodili v odvisnost od tistih, ki bi imeli te stroje. Take poti so nam pa iz zgodovine in razvoja kmetijstva v mnogih deželah prav dobro znane. Tej odvisnosti, ki je svojstvena kapitalističnim deželam, se pa lahko izognemo s sodelovanjem, ki se razvije med zadrugo in njenimi člani ter ostalimi kmetovalci.

Ali se nam sodelovanje izplača ?

Te splošne stvari so že znane, iz njih pa izvira samo ena ugotovitev: brez takega sodelovanja niso možni višji donosi, nastaja pa vprašanje: ali se to izplača? Tukaj pa je potreben izračun. Najprej poglejmo stroške in dohodek pri starem načinu obdelovanja in domačih, že izrojenih vrstah pšenice. Pri takem gospodarjenju je račun naslednji:

Oranje s kravami ali konji	3.000 din
Predsetveno brananje	600 din
Setev z roko ali strojem (po ročni setvi brananje)	1.000 din
Spomladansko brananje	600 din
Žetev — ročna	5.000 din
Prevoz snopja z njive	2.400 din
Mlačev — delavci in pogostitev	7.000 din
30 odst. gnoja, ker ga koruza in krompir nista izčrpala	30.000 din
200 kg semena s čiščenjem in razkuževanjem	8.000 din
Skupni stroški znašajo	57.600 din
Ker pa je njiva obremenjena z davkom in drugimi dajatvami, mora lastnik dobiti rento, ki naj znaša	20.000 din
Skupni stroški torej znašajo	77.600 din

Ob takem načinu obdelovanja pa lahko pridelamo približno 14 stotov pšenice in približno 25 stotov slame. Če računamo pšenico po 31 din za kg in slamo po 4 din za kg, dobimo:

pri pšenici	43.400 din
pri slami	10.000 din
Skupaj	53.400 din

Ob zaključnem računu ugotovimo, da s pridelkom nismo mogli pokriti vseh stroškov in da imamo primanjkljaj 24.200 dinarjev. Če bi hoteli pokriti najmanj 20 stotov (62.000 din) vse stroške, bi morali pridelati in 44 stotov slame (17.600 din) in tako dobili 79.600 din. Vendar pa tega brez umetnih gnojil in drugega ni mogoče doseči.

SEDAJ PA POGLEJMO ŠE RAČUN ZA OBELAVO PRI SODELOVANJU Z ZADRUGO:

Oranje s traktorjem 25 cm globoko	3.600 din
Trošenje umetnih gnojil in dovoz (traktor)	1.800 din
Predsetveno oranje	600 din
Setev s traktorsko sejalnico	1.000 din
Dodatno trošenje gnojil (nitracija), 3-kratno	600 din
Spomladansko brananje — traktorsko	600 din
Škropljenje s herbicidi z dovozom vode	1.200 din
Žetev s kombajnom	11.300 din
Odvoz zrnja in razlaganje	1.000 din
Odvoz slame — nalaganje in razlaganje	2.400 din
Sušenje zrnja	1.000 din
30 odst. hlevskega gnoja, ki ni bil izkoriščen pri koruzi	30.000 din
200 kg semena po 50 din kg	10.000 din
600 kg nitrosfoskala po 18 din kg	10.800 din
150 kg apnenega solitra po 24 din kg	3.600 din
150 kg nitromonkala po 24 din kg	3.600 din
3 kg herbicidov za škropljenje in razkuževanje semena	800 din
Zavarovanje posevkov	4.300 din
Strokovna služba in drugi stroški	2.000 din
Skupaj stroški	90.200 din
Prišteti še moramo rento kot v prvem primeru	20.000 din
Skupni stroški torej znašajo	110.200 din

Pri takem obdelovanju so torej stroški za 32.600 dinarjev večji, toda tudi dohodek, ki ga pričakujemo, je tudi ob navadni letini znatno večji, saj dobimo (v normalnih pogojih) 40 stotov pšenice, kar da po prejšnji ceni (31 din za kg) 124.000 dinarjev, in 50 stotov slame, ki nam da spet 20.000 din, skupaj torej 144.000 din dohodkov. Če odštejemo stroške, nam ostane 33.800 din čistega dobička.

V prvem slučaju smo torej imeli 24.200 din zgube, v drugem pa 33.800 din dobička, naše stroške pa že imamo pokrite tudi če pridelamo 30 stotov pšenice in 50 stotov slame, kar se lahko zgodi ob najslabši letini, poleg tega pa imamo še posevke zavarovane proti toči.

Oba izračuna nam jasno kažeta, da se nam uporabljanje umetnih gnojil in strojna obdelava močno izplačata ter da je neprimerno rentabilnejša taka obdelava, kot pa po starem načinu.

Kako se pa izplača kmetu taka obdelava v kooperaciji?

Tudi pri tem moramo napraviti račun kot smo ga napravili prej. Sodelovanje med kmetom in zadrugo prav tako temelji na izračunih, ker gre tukaj za gospodarske odnose. Letošnje sodelovanje je zamišljeno tako, da zadruga več ne bo ugotavljala dohodka, temveč ji bo kmet plačal vse stroške in akumulacijo kot njen del čistega dohodka. Preprost račun po prejšnjih cenitvah bi bil tak:

Oranje s traktorjem	3.600 din
Setev s traktorsko sejalnico	1.000 din
Škropljenje s herbicidi	1.200 din
200 kg semena	10.000 din
600 kg nitrofoskala	10.800 din
150 kg apnenega solitra	3.600 din
150 kg nitromonkala	3.600 din
3 kg herbicidov	700 din
Zavarovala posevke proti toči	4.300 din
Strokovna pomoč	2.000 din
Skupaj prispevala	40.800 din

To ji mora kmetovalec povrniti, razen tega pa še plačati 30 odstotkov akumulacije, kar znaša 12.210 din. Kmet bo torej zadrugi plačal 53.010 din ali ji pa odstopil 17,5 stota pšenice.

V akumulaciji so zajete obresti, ki jih mora zadruga plačati, ker čaka na plačilo do žetve, potem njeni upravni stroški in dobiček, da katerega ima vso pravico, ker je predvsem ona pripomogla, da je bil dosežen tako velik pridelek. Prej smo ugotovili, da znaša čisti dohodek 33.800 din in če od tega zadruga dobi 12.210 dinarjev, ostane še vedno 21.590 dinarjev, pri svoji navadni obdelavi pa ima kmet 25.600 din izgube.

Ali če bi ta račun bolj preprosto povedali: kmetu ob pridelku 40 stotov pšenice ostane **še vedno 22,7 stota, ob tem mu pa ni bilo potrebno ne orati, ne dati semena, ne sejati, škropiti in zavarovati, ostane pa še vedno več, kot pa dobi pri starem načinu obdelovanja.** Že letos pa so ob neugodnih pogojih bili doseženi hektarski donosi tudi 45 in čez 50 stotov, s tem pa tudi znatno višji dohodki za kmeta.

Tak gospodarski dogovor obvezuje zadrugo, da pravočasno in dobro opravi vsa dela. V nasprotnem primeru, če je bila n. pr. njiva preorana slabo in se je s tem zmanjšal pridelek, se od njene akumulacije odbije 5 odstotkov, tako kmetovalec plača samo 25 in ne 30 odstotkov akumulacije. Enako tudi pri drugih delih, če so slabo opravljena. Zaradi tega je prizadeta zadruga in zato mora skrbeti, da bo vse v redu opravljeno.

Posnetek iz dni, ko smo tudi pri nas začeli trositi umetno gnojilo

Nekateri predlogi kmetovalcev

Ob letošnjem sklepanju pogodb je zaslediti nekaj zanimivih primerov. Mnogi starejši kmetje, ki so za delo že nesposobni in jim tudi nihče ne more obdelovati zemlje, jo ponujajo v najem. Ob takih primerih zadruge zemljo sprejmejo v najem, lastniki si pa ohranijo ohišnico. Najemna pogodba mora veljati najmanj pet let, zemlja pa biti primerna za kmetijstvo. S tem zadruge prevzamejo plačevanje zemljarine in zato morajo take pogodbe takoj registrirati pri občinskih ljudskih odborih. Lastniku zemlje pa zadruga plačuje rento in to z ozirom na zemljo (največ 20.000 dinarjev za hektar). Tako zemljo zadruge obdelujejo skupno s svojimi posestvi ali ekonomijo, če pa tega nimajo, poščejo kmetovalca, s katerim jo obdelajo v kooperaciji, vendar pa zadruga odloči, kaj se bo na tej zemlji sejalo.

Vedno bolj pogosto se pojavlja, da hočejo nekateri kmetje dati zadrugi v najem celotno posestvo z zgradbami in inventarjem, sami bi se pa zaposlili kot kmetijski delavci. Taka oblika je brez dvoma zelo zanimiva, zahteva pa izredno natančno organizacijo dela in podroben račun. V takem primeru je zadruga namreč dolžna plačevati zemljarino, najemnino za zgradbe, rento kmetovalcu, razen tega mu pa dajati plačo z vsemi družbenimi obveznostmi. Zato je potrebno vsak slučaj skrbno proučiti, strokovno pregledati zemljišča in izdelati podrobne načrte. S tem se pa kmetovalci v celoti zaposlijo in prejemajo plačo po pridelku, kot delavci na kmetijskih posestvih.

Zelo zanimiva je težnja nekaterih kmetovalcev, da bi se preusmerili samo na pridelovanje enega ali dveh pridelkov ter tem prilagodili ves kolobar. Ti primeri sicer niso novi, a so zelo zanimivi. Lani je n. pr. nek kmet sklenil pogodbo za pridelovanje sladkorne pese in je dosegel na 3 hektarjih en milijon dinarjev dohodka. Tako mu je tudi po pokritju vseh stroškov ostalo več kot polovica celotnega dohodka. Taki predlogi se pojavljajo tudi letos. Nekateri kmetje zahtevajo od zadrug, da jim izdelajo plane, zagotovijo strojno obdelavo in priskrbijo vse manjkajoče potrebščine. Tako se pojavljajo nekateri kmetovalci s predlogi, da bi gojili samo bekone in temu prilagodili tudi pridelke na svojih zemljiščih, da bi si zagotovili predvsem krmo. Tudi te ponudbe so za zadruge zelo vabljive in dajejo vse možnosti, da se lahko kmetovalci v take odnose široko vključijo.

Ročna setev, ki so pa jo že mnogi opustili

To je nekaj zanimivih primerov, ki se pojavljajo ob letošnjem sklepanju pogodb. Brez dvoma niso osamljeni, so še drugi primeri, vendar so ti najbolj značilni.

V ospredju so pa že ustaljeni načini sklepanja pogodb. Marsikomu se morda zdi, da je plan, ki so ga sestavile zadruge, nekoliko previsok, ker vsi kmetje ne bodo sklenili pogodb, plan pa zajema 37 odstotkov vseh površin, ki so običajno posejane s pšenico. Toda danes so mnogi kmetje že uvideli, da imajo od takega sodelovanja le korist, velika večina starih kooperantov je sklenila pogodbe še za večje površine, izginil je pa tudi strah, da bi kdo izgubil svojo zemljo, če bo sodeloval z zadrugo.

Ob koseh se je pojavil traktor z žetvenico. Vzbudil začudenje, vendar so pa že čez nekaj let začeli hrumeti prvi kombajni

TO JE PA POSNETEK, KI NE VZBUJA ZADOVOLJSTVA. LE DO KOD BOSTA PRISLA IZGARANA KRAVA IN IZMUČENI OTROK?

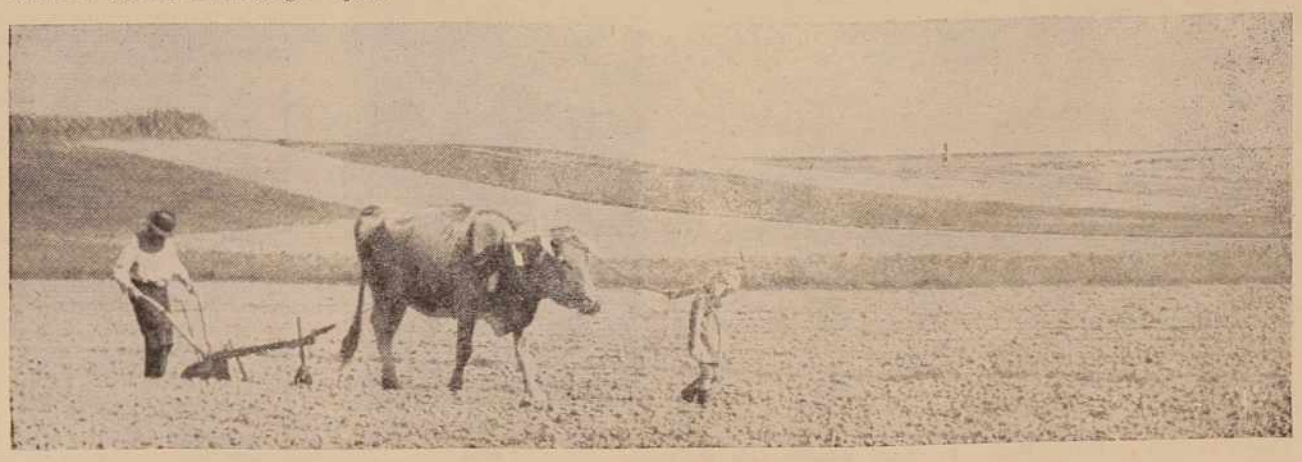

V minulem tednu smo obiskali SOBOŠKI ŽIVILSKI TRG

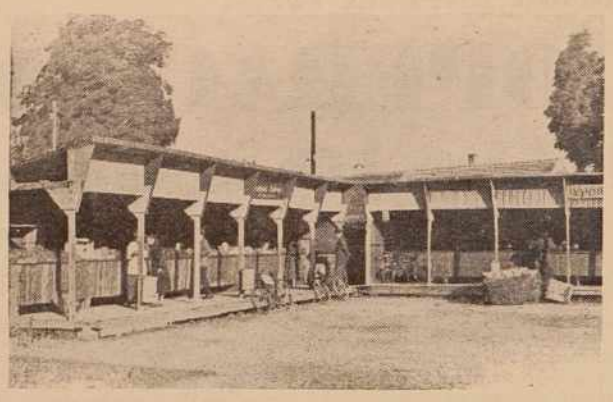

Soboški živilski trg, na pogled razmeroma lepo urejen

Na živilskem trgu je vsak dan zelo živahno. Prodajalci ponujajo, gospodinje prihajajo, izbirajo, kupujejo in spet odhajajo. So zadovoljne? Nekatere so, druge pa tudi ne. Pravijo, da na trgu ni vse tako, kakor bi moralo biti.

Gospodinja K. S. nakupuje zelenjavo. Doma pridela večino zelenjave, saj ima vrt in zato le redko zaide na trg. Pravi, da mnogokrat dobi obtolčeno in gnilo sadje, vendar ga je primorana kupiti, ker je izbira majhna. Včasih pa je trg kar dobro založen. Prodajalci bi morali skrbeti, da pride na trg le kvalitetno blago.

Istega mnenja so tudi druge gospodinje.

Gospodinja T. A. pravi: Kljub temu, da je trg v glavnem dobro založen, pa mnogokrat ne dobimo zelenjave in sadja, ki ga želimo. Ne zdi se mi prav, da vsak kupec otipava blago in ne pomisli na to, da ga bo nekdo drugi kupil. Meni in verjetno še mnogim gospodinjam iz Sobote in okolice ni jasno, zakaj sta sadje in povrtnina na našem trgu mnogo dražja kot drugod po Sloveniji. Seveda se prodajalci izgovarjajo na velike prevozne stroške, slabo letino, dež in ne vem kaj še. Sicer pa bi se z malo dobre volje dalo marsikaj doseči.

Še to: Ali ne bi bilo koristno in pametno, če bi prodajalci zavijali blago v čisti papir ali pa v papirne vrečke. Tako bi vsak, ki sadje kupi, s tekom vgriznil v sočno jabolko, hruško... Tistih nekaj dinarjev več bi vsak kupec z veseljem odrinil za tako prijetno novost.

To je mnenje potrošnikov o blagu, ki ga kupujejo na soboškem živilskem trgu. Mnogo je stvari, ki bi se dale izboljšati, kar seveda soboške gospodinje pričakujejo.

In kaj menijo o potrošnikih prodajalci:

Potrošniki so v glavnem disciplinirani in smo z njimi zadovoljni. Tudi mi vemo, da je sadje in zelenjava včasih slabo in skušamo, kar se da, popraviti. Pri tem pa nam naj pomagajo tudi potrošniki. Mnogokrat blago otipavajo, a ga potem ne kupijo. Vso sadje in zelenjavo, ki pride na soboški trg, dobivamo iz Ljubljane in Maribora in se med prevozom precej obtolče in ovene. Da bi povrtnina in sadje obdržalo svežost, bi ju morala grosistična trgovska podjetja in železnica voziti v kamionih oziroma vagonih s hladilnimi napravami. Kaj takega pa v sedanjih pogojih ni mogoče izvesti. Je pa še ena pomanjkljivost, ki nam otežkoča delo in poslovanje: nimamo primernih skladišč. Sedanja še zdaleč ne odgovarjajo sodobnim potrebam v trgovini.

Sanitarni inšpektor Občinskega ljudskega odbora M. Sobota, tovariš F. S. pa ima o soboškem trgu takšno mnenje:

Včasih mi na živilskem trgu ni bilo posebno prijetno. Trg, na katerem se prodajajo živila, bi moral imeti vse sanitarno-tehnične naprave, kajti le tako bi bila trgovina kulturna, zadovoljila bi vsakega potrošnika; bila bi ogledalo trgovskega poslovanja v Murski Soboti. Večkrat se prodaja nezdrava salata in karfijola. Takrat moram ustaviti prodajo teh pridelkov. Pri kontroli sira in smetane dosedaj še ni bilo pokvarjenega blaga. Opazil sem, da nekateri prodajalci imajo v mislih le dobiček in to tudi na škodo kvalitete blaga. Sicer pa vsak hoče svoje blago čimprej prodati. Mnogo boljše so razmere v delikatesah in prodajalnah kmetijskih zadrug. Tukaj je blago bolj zavarovano, pa tudi postrežba je boljša, saj so tu zaposleni kvalificirani delavci. Ti so tudi zdravniško pregledani, mislim pa, da bi bilo potrebno zdravniško pregledati tudi one, ki prodajajo na trgu.

Kakor vidimo, čaka našo trgovino še mnogo problemov in nalog. Za ureditev poslovnih prostorov je potrebno mnogo investicij. Nujno se bo moral spremeniti tudi odnos kupec — prodajalec. Prepričan sem, da bo vsak potrošnik pri tej akciji z veseljem sodeloval.

Tako so nam govorili o soboškem živilskem trgu. Morda je kdo pričakoval bolj ostre besede. Toda žal jih je potrebno izreči! Prodajalci se izgovarjajo zaradi slabe kvalitete na prevoz, na to, da je potrebno sadje in zelenjavo »uvažati«, na skladišča itd. Vse to so upravičene pripombe in tudi res je tako. Sadje in zelenjavo je potrebno prepoljati od nekod drugod, skladišč res ni, tudi glede čistoče ni vse v redu, toda ne samo zaradi otipavanja kupcev in zavijanja v časopisne in druge priročne papirje temveč čestokrat tudi zaradi nemarnosti. Kadar človek vidi v izložbenih oknih gnile paradižnike, povenelo salato, izsušene kumarce, čebulo in česen, na katerih visijo drobna zrnca blata itd., res ne more vsega valiti na potrošnike. Torej tudi prodajalci oziroma trgovina nosi delež krivde.

To so sicer že pomembne in važne stvari, toda ob enem dejstvu se pa moramo zaustaviti z zaključnim vprašanjem: **Zakaj je potrebno sadje in zelenjavo voziti od drugod, potrošnike bremeniti s prevoznimi stroški? Ali res nimamo doma dovolj možnosti za to, da bi si organizirali pridelavo?** To je pa tisti vozel, ki ga bo potrebno čimprej razvozlati. Toda kdo ga bo?

Tudi v tej trgovini prodajajo »uvoženo« sadje in zelenjavo. Zakaj ne domače?

Cene sadju in povrtnini ob koncu tega tedna

Cene sadju in povrtnini ob koncu tega tedna: jabolka 50 din, hruške 70—75 din, slive 40 din, marelice 80 din, paprika 65—70 din, paradižnik 40 din, kumare 25—30 din, zelje 18 din, čebula 50 din, česen 140 din, fižol 50—55 din, krompir 18 din, korenje 50—60 din.

Cene jabolkam, marelicam, hruškam, papriki in slivam so še vedno precej visoke. Vzrok temu je pomanjkanje domačih pridelkov in jih zato moramo dobavljati iz Ljubljane in Maribora od grosistov. Na trgu se je pojavilo tudi grozdje. Cena je sa sedaj še zelo visoka.

V Tovarni perila Mura

Sivalnica v tovarni perila »Mura«

NAŠ RAZGOVOR SMO PRIČELI Z NAJBOLJ AKTUALNO TEMO: TARIFNI PRAVILNIK — NORME. V TOVARNI PERILA IMAJO PO NOVEM TARIFNEM PRAVILNIKU NORMIRANIH NEKAJ ČEZ 80 ODSTOTKOV DELOVNIH MEST.

Preddelavka Ana Beznec, ki je v tovarni že 26 let, vodi delovno skupino 32 delavk. O delovnih normah meni takole: »Pri sestavljanju normativov smo upoštevali naše večletne izkušnje. Tu in tam moramo normative ob koncu leta popravljati zaradi različnih pogojev dela. Sedaj veljavne norme so take, da jih delavke v glavnem dosegajo, pa tudi presegajo. Seveda se zgodi, da katera mesečne norme ne doseže. To predvsem takrat, ko uvedemo nek nov izdelek. Čim pa osvojijo delovni potek, norma ne predstavlja več nobene bistvene težkoče. Tarifni pravilnik vsebuje tudi starostni dodatek za starejše delavke, ki drugače ne bi mogle doseči svojih delovnih obveznosti.«

GIZELA HORVAT: »Takoj, ko sem prišla v tovarno, sem pričela delati na tekočem traku, ker sem se šivanja priučila že prej. Šivam prednje dele srajc. Ob koncu meseca navadno ugotavljam, zakaj norme nisem dosegla ali pa sem jo presegla. Presegam jo navadno takrat, če delam dalj časa isto delo. Mesečno zaslužim približno 14.000 dinarjev.«

KRISTINA VERTOT: »Delavke so z novim tarifnim pravilnikom zadovoljne. Po normi bi radi delali tudi ostali, vendar ni nekaterih delovnih mest, kot na primer v skladišču, mogoče normirati. V tem se kaže, da tarifni pravilnik vendarle daje zaposlenim možnost, da prejemajo za večje prizadevanje pri delu večje plačilo.«

KRISTINA KUZMA: »Vozim se vsak dan na delo iz Tišine. Imam 6 otrok. Menim, da je naš tarifni pravilnik primeren, normo dosegam od 100 do 110 odstotkov. Mesečno zaslužim od deset do dvanajst tisoč dinarjev. Delo v tovarni mi na splošno ugaja in upam, da me bo hčerka nekoč na delovnem mestu nadomestila.«

LETOS SO ORGANIZIRALI ZA ČLANE KOLEKTIVA PRIMERNO LETOVANJE V CRIKVENICI. DOPUST JE PREŽIVELO OB MORJU 140 ČLANOV KOLEKTIVA, KAR JE ZNAČILNO, ČE OMENIMO, DA JE LETOVALO LANI V BASKI OD 22 PRIJAVLJENIH LE 12.

ANA BEZNEC: »Od 32 delavk, ki delajo v oddelku, kjer sem preddelavka, jih je preživelo letni dopust ob morju 8. To sicer ni veliko, vendar veliko bolje kot lani, ko smo morali ljudi skoraj siliti, da so si privoščili oddih.«

Tudi Kristina Kuzma, ki ima 7-člansko družino, je bila teden dni v Crikvenici, Franc Oletič pa je dejal, da se navdušujejo za letovanje v Crikvenici predvsem mlajše delavke.

Precej delavk pa je izkoristilo letni dopust podobno kot Gizela Poredoš in Gizela Horvat, ki sta v času dopusta pomagali staršem pri žetvi.

JOŽE SAROTAR je ob koncu razgovora o dopustih še dodal, da je precej članov kolektiva preživelo letni dopust ob morju, vendar ne v Crikvenici, temveč pri svojih znancih in sorodnikih.

Po tem razgovoru nam je predsednik UO tov. Karel Karba razkazal obratne prostore. Ogledali smo si nove likalne stroje, prostrano prikrojevalnico, novo skladišče in umivalnico, ki se je predvsem v tej letni vročini delavke rade poslužujejo. V šivalnicah tečejo stroji. Tu ni več časa za pomenek, kajti tekoči trak zahteva veščino, hitrost in prisebnost vsake delavke. Tiha in mirna je le šivalnica, kjer sicer dela skupina mlajših delavk, ki pa so sedaj na dopustu. Še nekaj dni in tudi ti stroji bodo zapeli svojo pesem.

Najprej informativni razgovor s predsednikom upravnega odbora tov. Karlom Karbo. V tovarni »Mura« je zaposlenih 570 delavk. Letni plan tovarne je 3,200.000 kvadratnih metrov blaga. V prvem polletju so proizvodni plan izpolnili s 44,4 %. Ob polletju je realizacija nekoliko manjša, ker so delavke že v **prvem polletju bile na dopustih, kar pri sestavljanju letnega plana ni bilo upoštevano. Po vrednosti je polletni plan močno** presežen predvsem zato, ker je bilo prodanih več izdelkov boljše **kakovosti.**

TUDI SINDIKAT IMA SVOJE NALOGE IN TEŽAVE. TEŽAVE PREDVSEM V TEM, KER DELAJO LJUDJE V DVEH IZMENAH IN ZATO, KER ŽIVI VEČINA DELAVK IZVEN M. SOBOTE. SINDIKALNA PODRUŽNICA PRIPRAVLJA PRIMERNO PROSLAVO V POČASTITEV STIRIDESETLETNICE ZKJ IN USTANOVITEV PRVE SINDIKALNE PODRUŽNICE V TOVARNI PRED VOJNO. NA TO PROSLAVO SE PRIPRAVLJA TUDI MLADINSKA ORGANIZICIJA.

KAREL BALAŽIC: »Po petnajstem avgustu, ko se vrnejo vsi z dopustov, se bomo začeli temeljito pripravljati na naš praznik, ki bo 24. septembra.

Kljub temu, da naše ljudi v prostem času težko dobimo skupaj, imamo pri nas pevski zbor, folklorno skupino in dve telovadni vrsti. Tako upamo, da bomo za praznik pripravili primeren program. Razen tega zbira sindikalni odbor za to priložnost podatke o delavskih gibanjih in štrajkih v tekstilni industriji. Pri tej proslavi bo sodeloval naš kolektiv, kolektiv ljutomerske Konfekcije in soboškega Kroja.«

Ko smo govorili o stanovanjski problematiki v podjetju, kateri posveča tudi sindikat vso skrb, je imel JOŽE ŠAROTAR takole:

»Petdeset članov kolektiva je zaprosilo za stanovanja. Letos bomo kupili trinajst družinskih stanovanj in tako rešili najnujnejše primere. Še huje pa bo takrat, ko bomo dogradili tovarno težke konfekcije, ki bo zaposlila okrog 1000 delavcev. Menim, da bo treba za te preskrbeti vsaj sto novih družinskih stanovanj.«

FRANC OLETIČ: »Mladinska organizacija šteje 70 članov. Pri delu naletimo na podobne težave kot v sindikatu, saj je večina naših mladink doma izven Sobote. Med delavkami je tudi precej takih, ki so včlanjene v mladinsko organizacijo v kraju, kjer stanujejo. Večina mladink sodeluje v pevskem zboru in v folklorni skupini. Aktivna je tudi kolesarska ekipa, ki je v patruljnem tekmovanju v počastitev Dneva borca zasedla prvo mesto.

Mladinska organizacija nima primernih prostorov za skupne razgovore. Redne sestanke imamo enkrat mesečno, vendar na njih premalo razpravljamo o proizvodnih problemih.«

Gizela Horvat: Rada hodim v kino

Franc Oletič: Naša mladinska organizacija se mora bolj zanimati za vsakodnevne probleme v proizvodnji. To bo prvi korak k temu, da organi samoupravljanja v podjetju dobijo osveži-tev v mladih delavkah

DELAVSKI SVET TOVARNE PERILA ŠTEJE 35 ČLANOV, OD TEGA KAR 31 ŽENA. TUDI V UPRAVNEM ODBORU PODJETJA, KI ŠTEJE 7 ČLANOV, JE 5 ŽENA. V TEM POGLEDU SO ORGANI SAMOUPRAVLJANJA V TOVARNI PERILA SE PRAV POSEBNO ZANIMIVI.

KRISTINA VERTOT: »Moram reči, da se naš delavski svet in upravni odbor prav nič ne razlikujeta od enakih organov v ostalih podjetjih. Žene, članice delavskega sveta, aktivno sodelujejo v razpravah. Razumljivo pa je, da jemlje to predvsem tistim članicam, ki imajo družine, precej časa, zato se naše žene včasih tudi izogibajo posameznim funkcijam. V bodoče bo potrebno pritegniti k delu predvsem mlajše delavke.«

JOŽE SAROTAR: »Dobro in značilno za delavski svet je to, da zahteva za vsako točko dnevnega reda seje podrobno obrazložitev. Kot primerno se je izkazalo tudi to, da dobijo članice pred vsako sejo na vpogled vso potrebno dokumentacijo. Tako pridejo delavke na sejo sveta s konkretnimi predlogi in zaradi tega je razprava vedno precej živahna. V tovarni je 120 mladih delavk, ki pa se pri volitvah v delavski svet niso mogle uveljaviti v taki meri, kot smo to želeli.«

VSAKA DELAVKA V TOVARNI DOBI DNEVNO POL LITRA MLEKA. TO NAM JE DALO POVOD, DA SMO RAZPRAVLJALI O DRUŽBENI PREHRANI IN O ZDRAVSTVENIH POGOJIH DELAVK.

KRISTINA VERTOT: »V Soboti že dalj časa govorimo o obratu družbene prehrane, vendar doslej brez uspeha. Če bi bila v takem obratu cenena hrana, bi se je posluževale tudi naše delavke. Ne trdim, da ne bi bilo v začetku nekaj težav. Mleko, ki ga dobivamo, vsekakor vpliva na zdravstveno stanje zaposlenih, saj se je pri zadnjem fluografiranju izkazalo, da je bolna samo ena delavka, dočim smo imeli pred leti več podobnih obolenj.«

KRISTINA KUZMA: »Precej delavk se nas vozi več kilometrov daleč v službo. Zajtrkujem zgodaj zjutraj, kosilo pa imam kasno popoldne. Temu se človek sicer privadi, vendar bi bil obrat družbene prehrane v Soboti umesten.«

Udeleženci razgovora so zatrjevali, da so delovni pogoji v tovarni primerni in da ni bistvenih pomanjkljivosti, ki bi vplivale na zdravstveno stanje zaposlenih.

Prvo presenečenje:
30 nagrad

Ženski balonski plašč
Samska postelja
Taborniška postelja
Moška obleka
Volneno blago za žensko obleko
Fantovska obleka
Ženska jopica
in 23 drugih lepih nagrad

Trgovsko podjetje

„ZARJA" - Ljutomer

Prvo žrebanje bo 31. avgusta

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 14. do 23. avgusta

Približno do 17. avg. nestalno, s pogostimi padavinami. — V nadaljnjem bo prevladovalo lepo vreme. Ponovne pomembnejše padavine pričakujmo okrog 24. avgusta.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 14. avgusta — Mitja
Sobota, 15. avgusta — Mara
Nedelja, 16. avgusta — Rok
Ponedeljek, 17. avgusta — Gojko
Torek, 18. avgusta — Helena
Sreda, 19. avgusta — Marijan
Četrtek, 20. avgusta — Bernard

KINO

MURSKA SOBOTA — od 14. do 16. avgusta amer. barvni film »Junaki Sherwoodskega gozda«; od 18. do 20. avgusta francoski barvni film »Helena in možje«.

GORNJA RADGONA — od 15. do 16. avgusta amer. barvni kinemaskopski film »Trije novčiči v vodujaku«; od 19. do 20. avgusta avstrijski film »Ena noč v Benetkah«.

LENDAVA — od 14. do 16. avgusta češki film »Kod in kam«; od 18. do 19. avgusta sovjetski film »Delo Rumjencevа«.

LJUTOMER — od 15. do 16. avgusta ameriški barvni film »Divja leta«; od 19. do 20. avgusta slovenski film »Kala«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — od 15. do 16. avgusta franc.-italijanski film »Poslednji raj«; 19. avgusta francoski film »Srečna srečanja«.

SLATINA RADENCI — od 16. do 17. avgusta amer. film »Upor na ladji Bountie«; 20. avgusta francoski film »To se imenuje zora«.

ČEPINCI — 16. avgusta film »Na ostrini meča«.

VELIKA POLANA — od 15. do 16. avgusta amer. film »Selina«.

GRAD — 16. avgusta ameriški film »Moj vohunček«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — od 15. do 16. avgusta italijanski film »Železničar«.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ul. 7 (baraka) — Uprava: M. Sobota, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 —, Oglasni in naročniški oddelek: Kocljeva ul. 7 (baraka — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605—70

1—365

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

ZADRUŽNA HRANILNICA IN POSOJILNICA M. SOBOTA

ponovno razpisuje

na podlagi zakona o javnih uslužbencih

delovno mesto referenta za investicije v kmetijstvu.

Pogoji: za referenta za investicije kmetijski tehnik z najmanj 5 let prakse.

Prošnje z izpiskom iz rojstne matične knjige, državljansko izkaznico, zdravniškim spričevalom, zadnjim šolskim spričevalom, s potrdilom o nekaznovanju, s potrdilom, da ni v preiskavi ter z opisom dosedanjega službovanja je treba predložiti najpozneje do 28. avgusta 1959.

ZDRAVSTVENA POSTAJA CANKOVA

razpisuje

1. DELOVNO MESTO BOLNIČARJA

Pogoji: Dovršena bolničarska šola in po možnosti nekaj let prakse v zdravstveni službi.

2. ŠTIPENDIJO ZA STUDIJ NA SREDNJI SOLI ZA MEDICINSKE SESTRE

Pravilno kolkovane prošnje je treba poslati Zdravstveni postaji Cankova do 30. avgusta 1959.

O-716

Od 12. avgusta 1959 do 12. septembra 1959 nastopi redni letni dopust dr. Milič Zdenko, zdravnik na Zdravstveni postaji Križevci v Prekmurju. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal dr. Amon iz Murske Sobote, ki bo ordiniral vsak ponedeljek, sredo in petek od 14. ure naprej. V nujnih primerih za hišne obiske je treba klicati dr. Amona iz Murske Sobote — Splošna bolnišnica, pljučni oddelek.

KMETIJSKO GOSPODARSTVO NOVA GORICA - AJSEVICA

sprejme **2 hlevarja za oskrbo krav,** in sicer zakonski par srednjih let po možnosti z enim odraslim otrokom.

Zaželjena vsaj nekajletna praksa na družbenih posestvih. Obvladanje ročne molžnje obvezno. Plača po tarifnem pravilniku.

Novo družinsko stanovanje preskrbljeno. Nastop službe takoj. Ponudbe z navedbo dosedanje prakse poslati na gornji naslov.

Sprejmemo večje število zidarjev in delavcev

v stalno zaposlitev. Hrana in samsko stanovanje zasigurano.

Sprejme gradbeno podjetje »GRADITELJ«, Ljubljana, Šmartinska c. 64/b.

Mali OGLASI

HISO z gospodarskim poslopjem in 10.300 klavtrov zemlje, vse v eni parceli, ugodno in poceni prodam v Medjimurju — Čakovec, 3 km od Murskega Središča. Ignac Filipan (starejši), Hlapičina 70, p. Martin na Muri, Medjimurje. M-699

MOTORNO KOLO DKW 350 ccm, v dobrem stanju, prodam za 100.000 dinarjev. Ignac Filipan, Hlapičina 53, p. Martin na Muri (Medjimurje). M-700

POLGLOBOKI OTROŠKI VOZIČEK ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

POSESTVO ob glavni cesti, arondirano, s cca 4 ha zemlje in elektriko, pri Tomažu, prodam za 1 milijon 500.000 din. Naslov v Ljutomerski kleti. M-701

DVA VAJENCA za tesarsko stroko sprejmem do 15. avgusta. Janko Slavič, Stara nova vas 58, p. Križevci pri Ljutomeru. M-702

NOVO HISO z gospodarskim poslopjem, 74 arov obdelovalne zemlje in travnikov, prodam. Naslov v upravi lista. M-703

KROJAŠKEGA VAJENCA (moškega) sprejmem. Hrana in stanovanje preskrbljeno. Blaž Lutar, Beltinci. M-704

HISO z gospodarskim poslopjem na lepem prostoru v bližini cerkve ugodno prodam. Vera Gumilar, Grad 66. M-705

DENARNICO z dokumenti in ključem sem izgubila dne 1. avgusta v središču mesta Sobote. Poštenega najditelja naprošam, da mi vrne dokumente na naslov: Marija Ovsenjak, Štefan Kovača 15, Murska Sobota. Denar si naj obdrži kot nagrado. M-706

GOSPODINJSKO POMOČNICO z znanjem vseh gospodinjskih del iščem. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Naslov v upravi lista. M-707

DOBRO OBDELANO ZEMLJO 2.20 ha (1 ha orne, ostalo travnik), primerno tudi za stavbišče, prodam. Leži ob glavni cesti Ljutomer—Cven nedaleč od gl. kolodvora. Ponudbe sprejema Julijana Kukovec, Ljubljana, Dolenjska cesta 45. Informacije daje Franjo Vrbančič, Ljutomer, Kolodvorska c. 6. M-708

Sprejmemo v uk
1 VAJENCA v mlinsko stroko
1 VAJENCA za pekarsko stroko
Pogoji: Uspešno končana 8-letka
Prošnje poslati do 25. avgusta na upravo podjetja.
Mlinsko podjetje M. Sobota
D-718

POSESTVO s 4.92 ha obdelovalne zemlje, 1.82 ha gozda, skupno 6.74 ha, v celoti za 1.400.000 din prodam. Franc Ferk, Selnica ob Muri 116, p. Sentilj v Slov. goricah. M-709

POLJOPRIVREDNA ZADRUGA LASLOVO PRI OSIJEKU potrebuje večje število delavcev za obiranje sladkorne pese in pospravljanje koruze. Plača cca 650 din dnevno ozir. po tarifnem pravilniku. Vsa dela se opravljajo po akordu. Zaposlijo se lahko predvsem ženske. Nastop službe najpozneje do 20. avg. 1959. Interesenti naj se takoj javijo na Posredovalnici za delo ObLO Murska Sobota soba št. 13.

M-715

SPREJMEMO 2 TRG. POMOČNIKA ŽELEZNINARJA. Nastop službe po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe poslati na Trgosko podjetje »Železo« M. Sobota.

M-717

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI

od 20. VII. do 1. VIII. 1959

Helena Flisar iz Salamenec, tretjič; Janko Brumen s Slamnjaka; Ana Rajh s Kamenščaka; Terezija Legenič iz Murske Sobote, sedmič; Helena Tušek iz Dolgovaških goric; Gizela Hozjan, Helena Zrimšek, Terezija Gönc, Kristina Brulc, Gizela Horvat, Helena Sekereš, Verona Gyerkeš, Jožef Lebar, Štefan Menč, Ivan Matko, vsi iz Lendave; Ivan Levstik iz Strihovec; Rudi Holcman iz Cankove drugič; Karolina Smodiš iz Cankove; Kristina Kerec iz Cankove; Ernest Horvat iz Murske Sobote, petnajstič; Erna Baranja iz Vanča vesi, drugič; Franc Kranjec iz Dokležovja; Ana Matjašec iz Lipe, drugič; Janez Kranjec iz Ljubljane; Štefan Kranjec iz Ljubljane; Ivan Murgelj iz Lendave; Marija Genc iz Lendave; Jožef Gerenčer iz Lendave; Marija Kepe iz Doljnjega Lakoša; Josip Gal iz Lendave; Marjeta Gal iz Lendave; Terezija Sobočan iz Lendave, drugič; Marjeta Galič iz Lendave; Marija Samu iz Lendave; Erna Mor iz Lendave; Jožef Mor iz Lendave; Štefan Gregur iz Lendave.

V imenu bolnikov se darovalcem krvi najlepše zahvaljuje

Transf. postaja M. Sobota

Boris Šinko: **MRLIČ V AVTU** 40

Pogled na truplo mu je potrdil ugotovitev, da ni mrtvec nihče drugi kot Saharov. Sicer ga ni videl nikoli v življenju, toda pri neonski razsvetljavi v mrtvašnici ga je spoznal po brazgotini na čelu prej, kot bi spoznal lastnega brata, če bi ležal na mizi za raztelesenje poleg zloglasne nesrečnice Nine Berger.

»Prosim, pošljite obe krogli v mojo pisarno in sicer nemudoma, ko ju najdete!« je dejal zdravniku, ki se je s pomočjo svojega asistenta že lotil raztelesenja mrtvega dekleta. Še preden pa je odšel, je Padovani s strokovnjaškim pogledom ugotovil, da sta krogli vstopili v telo obeh žrtev na istem mestu in pod istim kotom. »Kaže, da je lažni Fermente prav tako izurjen strelec kot pokojni Saharov«, je pomislil, »če ne delam že spet računa brez krčmarja.«

Ko so mu prinesli obe krogli, je bil Padovani prepričan, da se ni niti za las zmotil. Tudi balistični izvedenec je potrdil njegovo ugotovitev, da sta bili obe krogli izstreljeni iz istega orožja. »Sedaj nam manjka le še orožje in seveda — njegov lastnik,« si je mislil inšpektor, ko se je vrnil od večerje. Sklenil je, da bo prebil noč v pisarni. V najbolj skrivnem kotičku svojega srca je trdno upal, da bo še pred svitom lažni detektiv Fermente v njegovi pisarni priznal vse lastne grehe ter izdal tudi svoje poslodajalce. Ves rimski policijski aparat je bil že več dni in noči na nogah, da ujame sled za zlikovci, ki so mu povzročili s svojim zločinskim početjem toliko dela in skrbi. »Dva sta že v rokah pravice,« je pomislil Padovani, »čeprav sta mrtva in v tretje gre rado!«

Tokrat se inšpektor ni zmotil. Nekaj po polnoči je pripeljal policijski avtofurgon tretjega mrtveca, toda ta je bil — »Mojster« sam. Vse inšpektorjeve domneve so bile s tem postavljene na glavo, kajti tudi lažni Fermente je izdihnil od strela iz istega orožja kot Nina Berger in Saharov in sicer na klopi v nekem predmestnem parku. Tudi on je dobil strel v srce in tudi njemu je obstala krogla med vretenci v hrbtenici. Kot pri prvih dveh, tudi pri njem niso našli prav ničesar, kar bi lahko pomagalo policiji pri nadaljnji preiskavi.

Morilec pa se sprehaja po Rimu in je vrh tega še neznan!

Ob treh zjutraj je Padovani skoraj zblaznel od jeze. Od besa je rohnel zaradi nesposobnosti policijskega aparata, ki mu ni uspelo dobiti v pest niti Nine Berger, niti Saharova, niti Fermenteja, dokler mu ni usoda vrgla v naročje njihovih trupel. K sreči ga ni nihče slišal, kajti Padovani je najbolj besnel prav zaradi tega, ker je smatral vse tri mrtvece kot lastni neuspeh.

Če kdaj, tokrat je zadel naš inšpektor-detektiv v črno. Že je skoraj popolnoma obupal nad svojo bodočo kariero, kajti za zadevo Parker se je zelo zanimal celo sam predsednik vlade.

In prav on je moral ugrizniti v to kislo jabolko!

V pičlih dvanajstih urah je imel opraviti s tremi mrliči. Ti mrliči pa so bile osebe, katerih izpovedi bi mu izposlovale najmanj pohvalo, napredovanje in še nagrado povrh. Tako pa so se dogodki nenadoma zvrstili drug za drugim kakor v slabem kriminalnem filmu, v katerem pokličeta scenarist in režiser na pomoč belo ženo, da bi poenostavila dogajanje na platnu in ga odrešila vseh tistih oseb, ki so postale odveč. To pa ni bil film, to je bila kruta resnica...

Ko je proti jutru na divanu v svoji pisarni nekoliko zadremal, si je že na vsem lepem bil v svesti, da sovraži samega sebe.

Vzlic temu pa ni bil niti prvi niti zadnji detektiv na zemeljski obli, ki je zasovražil samega sebe.

*

Zjutraj si je Onič najprej ogledal v družbi dr. Kraussa v Institutu za sodno medicino vse tri mrliče. Njegova naslednja pot je bila v urad. Sedaj ni bilo nobenega dvoma več, da se je nekdo hotel znebiti Nine, Saharova in »Mojstra«. Ta nekdo, ki ni bil nihče drugi kot njihov doslejšnji ukazovalec, je svojo namero tudi temeljito in brez odlašanja uresničil.

»Zelo sem radoveden, koga sedaj Padovani sumi,« je rekel Onič svojemu švicarskemu prijatelju, ko so se v uradu zaprla za njima vrata z napisom »Private«.

»Tudi mene zanima, kaj bo ukrenil,« je dejal dr. Krauss. »Vsekakor je pri vsej stvari nekaj zelo značilno. Tako vsaj menim.«

»In to je?«

»Collins si še ni ogledal niti Foro Italico in že imamo opravka s tremi mrliči.«

Onič je nagubal čelo. »Ali naj razumem, da je Collins...?« je vprašal in začudeno zrl prijatelju v obraz.

Švicarja to ni zmedlo. »Glavo stavim, da je Collins oseba, ki je poslala tisti dve brzojavki z Bleda in ukazala morilcu triperesne deteljice Nina — Saharov — Fermente, naj opravi svoj krvavi posel«, je s poudarkom odgovoril.

»Če je tako, kot praviš, potem je Collins najel ugrabitelja gospoda Parkerja, povzročil ugrabitev Syl, Marshallovo smrt...«

»In tako dalje. Poglejmo, prvič je prispel Collins na Bled brez posebnega poslovnega razloga in to prav v času, ko bi se moralo začeti posvetovanje g. Parkerja z britanskimi in ameriškimi znanstveniki oziroma finančniki. Toda to še ni vse. Če je kdo sumljiv, je to Collins.«

»Zakaj tega nisi povedal detektivu-inšpektorju?«

»Zato, ker kot odvetnik ne čislam preveč policije. Naj še enkrat omenim obe brzojavki. Čeprav še nista dešifrirani, mi zdrav razum pravi, da sta obe ali vsaj ena izmed njiju vsebovali sporočilo glede preosnove Parkerjeve poslovne podružnice, glede tvoje namestitve kot tajnika in prav gotovo še kaj. In kdo na Bledu je, recimo, vedel, da te je Syl imenovala za poslovnega tajnika, da bo Parkerjeva poslovna podružnica preosnovana, itd.? Samo Syl, ti, jaz, Berry in Collins. Torej je lahko brzojavil samo Berry ali Collins, se pravi da je brzojavil Collins.«

»Tvoje besede so zelo prepričljive, dragi prijatelj, toda moram še temeljito premisliti, preden izrečem svojo sodbo,« je menil Onič.

»Kakor želiš,« je rezko pripomnil dr. Krauss.

Popoldne je Onič spoznal, da dr. Krauss ni pretiraval. Že dopoldne je govoril po telefonu s Syl zaradi nakupa delnic nekaterih nemških koncernov industrije orožja. Ponudba, ki jo je tega dne dobil z letalsko pošto iz Berlina, je bila sad naporov pokojnega Marshalla. Ob koncu telefonskega pogovora ga je Syl prosila, naj se popoldne oglasi pri njej v hotelu.

Po že tako poznem kosilu se je Onič še nekoliko zamudil, toda to ni bilo za Syl nič novega in nevsakdanjega. Hotel je namreč kupčijo z delnicami najprej pretresti s svojim švicarskim prijateljem. Ta ni bil samo odličen poslovni leksikon, temveč tudi svetovalec.

V hotelu se je Onič nenadoma zresnil. Apartman lepe Američanke je bil prazen. Najprej se je potolažil, da je odšla k frizerju. Bližal se je večer in Onič je vedel, da je Syl cenila večerne pričeske rimskih damskih frizerjev. Če bi le vedel, h kateremu frizerju zahaja?

Stopil je k oknu, da bi pogledal na ulico, če se Syl že vrača. Srce mu je vznemirila zla slutnja. Dr. Kraussu ni ušla njegova nenadna bledica.

GRADBENEGA TEHNIKA

s prakso na visokogradnjah sprejmemo takoj ali kasneje po dogovoru na samostojno delovno mesto.

Na razpolago je samsko stanovanje odnosno soba.

Sprejme gradbeno podjetje Graditelj, Ljubljana, Šmartinska c. 64/b.

IZPRED SODIŠČA

OSKODOVAL JE PODJETJE

36-letni trgovski potnik K. G. iz Murske Sobote, sedaj stanujoč v Prevaljih, je leta 1957, kot poslovodja trgovskega podjetja Planika v Murski Soboti jemal iz blagajne točno neugotovljene zneske. Skupno je uporabil 25.000 din. Pa tudi svojo službo je opravljal nemarno. Dajal je čevlje na up, ni vodil točne evidence v blagajni in tako je nastala škoda v znesku 65.300 din. Sodišče je upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine in ga obsodilo na 5 mesecev zapora, pogojno za dobo dveh let. Povrniti pa mora stroške kazenskega postopka in plačati do konca letošnjega leta oškodovanemu podjetju škodo v znesku 51.733 din.

OBREKOVANJA IN ŽALITVE

40-letni kurilniški delavec JŽ iz Rakičana O. L. je opljuval in žalil F. M. Sodišče je upoštevalo njegovo nekaznovanost in ga obsodilo na 1.000 din denarne kazni.

S. J., kmet iz Gančan, star 43 let, je žalil davčnega izterjevalca ObLO Beltinci, ki je hotel pri njem napraviti rubež. Zaradi žalitve uradne osebe je bil obsojen na 2.000 din denarne kazni.

NI HOTEL PLAČEVATI PREŽIVNINE

N. J., čevljarski pomočnik iz Murskih Črnc, sedaj stanujoč v Ljubljani, se je odtegoval plačevanju preživnine za svojega otroka. Po odločbi sodišča bi moral plačevati mesečno 1.000 din. Bil je obsojen na en mesec in 15 dni zapora.

STARI PRAVDAR PRED SODIŠČEM

55-letni Ludvik Lipič, poljedelec iz Moravec je sodišču znan predvsem po tem, da zastopa številne stranke pri tožbah. Lani oktobra je med prepirom kričal H. L., da je ta požgal skedenj in mlatilnico, česar ta seveda ni storil. Tako se je sedaj tudi sam znašel pred sodiščem. Zaradi teh neresničnih trditev je bil obsojen na denarno kazen 1.500 din. Te pa ni hotel plačati, kljub temu, da ima nepremičnine in nima vzdrževalnih obveznosti napram nikomur. Sodišče mu je iz razloga, da ima denar za mnoge pravde, denarno kazen spremenilo v 8 dni zapora.

NESREČA ZARADI LAHKOMISELNOSTI

37-letni gradbeni tehnik V. F. iz Rečice pri Bledu je letos februarja vozil osebni avto, last podjetja Gradis z Jesenic, od Rankovec proti Krajni. Cesta je bila poledenela, zato zaradi velike hitrosti ni mogel izvoziti ovinka. Posledica je bila: prevrnjen avto, na katerem je nastala malenkostna škoda, in v avtu poleg šoferja še dve osebi, katerima pa se na srečo ni nič zgodilo. Okrajno sodišče je lahkomiselnega šoferja obsodilo na 5000 din denarne kazni.

PREKORAČILA STA DRŽAVNO MEJO

S. M., mlinar brez zaposlitve, in njegova žena S. L. imata tri otroke. Letos junija sta z dvema svojima otrokoma na nedovoljen način prekoračila državno mejo. Seveda v Avstriji nista ostala dolgo. Še isti mesec so ju avstrijske oblasti kot nezaželena vrnile. S. M. je bil zato obsojen na dva meseca zapora, njegova žena pa zaradi olajševalnih okolnosti na 1 mesec in 15 dni zapora, pogojno za dobo enega leta.

PRETEPAL SE JE

S. P. iz Mačkovec, star 45 let, je pretepel G. J. Potem ga je še sunil po tleh. Ker mu je pri tem povzročil lažje telesne poškodbe, je bil obsojen na deset dni zapora, pogojno za dobo enega leta, in na povračilo stroškov kazenskega postopka.

DROBNE ZANIMIVOSTI

OROŽJE ŽUŽELK

Nekatere žuželke imajo naravnost čudne »bojne sposobnosti«, na primer čebele, ose in mravlje, ki se branijo s strupenimi snovmi.

Mravlje ščipajo s kleščami in spuščajo v rano strup. Če je sovražnik oddaljen do pol metra, pošljejo nekatere mravlje »tekoče izstrelke« mravljinčne kisline. Španska buba in še nekatere druge žuželke brizgajo iz sklepov proti sovražniku kri, ki je ali strupena ali pa neprijetnega vonja.

VROČINA NA ŠVEDSKEM

Medtem ko je pri nas zelo »kislo« poletje, vlada na Švedskem izredna vročina. Meteorologi sodijo, da je letošnje poletje najbolj vroče v zadnjih 45 letih. Močna vročina je povzročila že več gozdnih požarov, ki so naredili več milijonov kron škode.

MILO ZA DRAGO

Nekega Brazilca je ugriznila kača. Mož se je pošteno razjezil in zgrabil kačo z zobmi. Rezultat je bil ta, da je kača poginila, Brazilec pa je ostal živ.

BANKOVCI NA DNU JEZERA

Pred nedavnim so pričeli dvigati z dna jezera Toplitz pri Salzburgu v Avstriji težke zaboje med vojno ponarejenih angleških funtov. S temi mojstrsko ponarejenimi bankovci je hotel Hitler spodkopati gospodarsko moč Anglije.

PAPIRNATI DENAR, KI GA PEREJO

Japonska narodna banka je pred kratkim dala v obtok bankovce po 10.000 jenov, ki jih lahko umijejo, ker so impregnirani s smolo. Japonska je četrta dežela, ki je pričela izdelovati take bankovce.

IZREDNA OBČUTLJIVOST RADARJA

Ameriška vojska je izdelala nov tip radarja, ki je tako občutljiv, da lahko »spozna« moškega ali žensko. Z novim radarjem bodo lahko ugotovili navzočnost vsakega vojaka, ki se bo plazil po tleh tudi v oddaljenosti treh kilometrov. Radar bo lahko razločil jeep od tovornjaka in to na razdaljo 16 kilometrov, ter moškega ali žensko na 500 metrov.

VOJNA KAČ

V nekem kraju v Indiji se je vnela v potoku, ki teče skozi manjše mestece, huda borba med kakimi stomi kačami. Bili so sami pitoni, nekateri dolgi tudi po dva do tri metre. Krvava bitka je trajala eno uro. Na koncu je obležalo na bojišču 60 kač.

MOST ALI PREDOR

Švedsko-danska komisija bo odločila ali bo dansko glavno mesto Kopenhagen povezoval s švedskim mestom Malmö most ali predor pod morjem. Tako bodo ob stroških približno 44 milijard dinarjev prvič povezali obe deželi z železnico in s cesto.

OREL MED KOKOSMI

Pred tremi leti je Jušte Kunarič iz Makarske ujel mladega orla in ga udomačil, tako da zdaj živi skupaj s kokošmi. Ljudi se orel ne boji. Leti lahko, kamor ga je volja, vendar se vrača na domače dvorišče.

SVOJEVRSTNA IZBIRA

Pred kratkim je neki angleški dnevnik sestavil seznam desetih najbolj grdih moških na svetu. Na seznamu je tudi Hugh Gaitskell, vodja britanske laburistične stranke. Nadalje so v tem svojevrstnem izboru še Tony Steele, znan po »rock and rollu«, igralec Charles Laughton, lord Salisbury in kralj Saud. Sicer je zaradi zadnjega neki bralec pripomnil, da Saudu vendarle ne manjka žensk: ima 54 žena, 36 otrok, 24 palač ter rento v višini treh milijard in pol lir na teden.

CILINDER ZA KAZEN

Po novem zakonu, ki so ga v Iranu sprejeli za Kurdska plemena, bo mogoče v prihodnje spremeniti globo v nošenje — cilindra. Kurdi namreč menijo, da je primerno pokrivalo le kapa, zato gredo raje v zapor, kot pa da bi si dali na glavo cilinder.

SVOJEVRSTNA REKLAMA

Neka velika trgovska hiša v Bonnu je izdala naslednji reklamni oglas: V treh mesecih smo bili trikrat okradeni! S tem so hoteli dokazati kakovost blaga, ki ga prodajajo.

S PADALOM KVISKU

Neki poročnik ameriškega vojnega letalstva je skočil iz letala. Ko se mu je padalo odprlo, ga je pričel močan zračni tok dvigati. Pri odskoku je bil 850 metrov visoko, zračni tok pa ga je dvignil v višino 1000 metrov.

OVINEK SMRTI

VSAKO LETO ZAHTEVA MURA NESTETO ŽRTEV — LETOS MALO PRILOŽNOSTI ZA KOPANJE V MURI IN ZATO MALO UTOPLJENCEV — OVINKI SMRTI PRI ORLOVŠČEKU.

Štefan Vagner iz Srednje Bistrice je mrliški oglednik, zato ima opravka tudi z utopljenci. To službo opravlja Vagner že od leta 1942 in dobro se spominja skoraj vsakega primera. Vsega je naštel okrog 15 utopljencev, ki so jih našli v njegovem »rajonu«, to je od Melinec do Hotize. Med kopalci je letos še sorazmerno malo utopljencev, saj je Mura večinoma blatna in visoka.

Vagner se spominja nekega dečka. Dolgo je moral ležati v vodi, saj so ostale le še kosti. Odkrili pa so ga najprej ptiči, ki so ga vedno obletavali. To je vzbudilo tudi pozornost ljudi, ki so šli pogledat in res so našli utopljenca.

Največkrat odrine voda utopljenca ob breg, in če ga takoj ne najdejo, ga pokrije s tanko plastjo blata. To povzroči precej dela zaradi komisijskega pregleda obdukcije itd., saj je treba utopljenca skrbno umiti.

V svoji ogledniški službi se Vagner spominja več primerov, ko utopljenca niso mogli prepoznati. Taki so pokopani na pokopališču v Bistricah.

Štefan Vagner trdi, da najdejo največ utopljencev v Muranih ovinkih pri Orlovščeku, to je v gozdu pri Dolnji Bistrici. Struga tam močno zavija levo in desno. Voda teče čisto počasi in odlaga velike količine blata, saj so bregovi več metrov visoki. Na več krajih so globoki tolmuni, kjer se voda vrtinči med vejevjem obbrežnega grmovja, ki je kot nalašč primerno za zadnji pristanek utopljencev. Zato lahko po pravici rečemo, da so to »ovinki smrti«. Vagner mi je kaj hitro naštel kar 8 utopljencev, ki so jih v nekaj letih našli v Muri pri Orlovščeku.

Humoreska

Bonton

Zadnjič sem se zaklel, da nikoli več ne grem na obisk. Pa naj bo k sorodnikom, prijateljem ali znancem.

Če si oženjen, hoditi na obiske brez žene, je več kot neolikano. Toda ta olika zahteva vsaj pri vsakem tretjem obisku za ženo novo obleko. Pa pomislite, koliko je v letu nedelj, ki jih napadno izkoristimo za obiske in koliko sorodnikov, prijateljev in znancev imamo! Z ženo na obisk, tako pač zahteva bon-ton (o tem je prepričana samo žena in jaz jo zaradi tega prištevam med neolikane krivoverce).

Ta, prva stopnja bon-tona zahteva od mene tri do štiri tisočake in sekundiranje pri ženinih razgovorih s šivilja, ki so čudo vseh čudes in prava umetnina na področju medsebojnega občevanja.

Vse to še ni bilo najhujše. To šele pride. Če z obiskom odlašam, mi otroci napovedo vojno. Žena postane zaradi tega nestrpna in njena izjava: »Pa vendarle ne bodi tako neolikan do otrok,« pomeni ultimat.

No, ob takem psihičnem pritisku bi popustil še slon in se vdal v usodo. Ker pa še nisem slon (vsaj žena mi tega doslej ni povedala), se odpravimo na obisk. Seveda še spotoma slišim kaj podobnega kot to »... cepec neolikani, kravato bi si že lahko boljše privezal... s takimi pošvedranimi čevlji se na obisk ne hodi.« (V mislih na bon-ton se niti ne spomnim, da sem svoje nove čevlje zastavil pri šivilji).

Končno smo za mizo. Pri sorodnikih, prijateljih, znancih... Ves nestrpen si popravljam kravato. Suknje ne upam odložiti, čeprav mi gostiteljica prigovarja, ker vidi da mi je vroče. Jaz se vztrajno branim in se zgovarjam, da mi škoduje prepih (kasneje ugotovim, da so okna in vrata neprodušno zaprta), da se tako pač bolje počutim, da... vrag vedi, kakšne izgovore vse mi prinese slina na jezik. V resnici pa se bojim, da mi gledajo na zadnjem delu »planeta« spodnje hlače izza roba hlač. To pa bi bilo seveda zelo neolikano.

Na obiskih navadno tudi ne govorim, kajti človek v razgovoru kaj hitro zabrede v sitnosti (seveda samo tisti, ki ne pozna bon-tona). Samo sedeti in molčati kot pečena riba, si popravljati kravato, robove hlač in se kuhati v lastni toploti, je vendarle nekoliko preveč. Zato tudi tu in tam kaj spregovorim. Ker pa ne utegnem slediti razgovoru omizja, delam po ženinem mnenju naravnost škandale.

Prijateljica — gostiteljica pravi: »Ja, gospod Franjo pa ni storil prav, da je zapustil službo pri tako veliki firmi!«

»In še precej lepo plačo je imel,« doda moja žena proti moji sosedi za mizo.

Jaz pa, kot bi priletel z Lune: »A, Franjo! To je tisti bimbo, ki mi je že dve leti dolžan tri tisočake. Saj se še spomniš, kajne, žena, kako si se razburjala, da sem mu jih posodil?« sem se hotel ženi prikupiti, ali pa jo tukaj vpričo drugih nekoliko ozmerjati (če bi bila sama, tega ne bi upal povedati). Če mi žena tisti hip ne bi stopila pod mizo na kurje oko, bi še morda kaj povedal, toda nikoli ne bi vedel, da je ta »gospod Franjo« mož moje sosede pri mizi. Vidite, tako se zgodi. In ker sem se čisto upravičeno razburil zaradi tistih treh tisočakov, me je žena kasneje tri tedne ozmerjala z neolikancem, s človekom, ki ne pozna nobenih manir.

Zato sem se čisto upravičeno zaklel, da ne grem več na obisk. Odslej hodijo na obiske samo žena in otroci. Jaz se tisti čas, ko sem sam, učim bon — tona: sedem v fotelj, položim noge na mizo, se počasi praskam po trebuhu, navijam radio, da se tresejo šipe, in nikogar ni, ki bi me ozmerjal zaradi kravate, čevljev, spodnjih hlač in moje nesrečne konverzacije.

Takrat se mi celo zazdi, da postajam res olikan.

Juš

Le nad čem se je dekle tako zamislilo?

SRNA POVZROČILA POL MILIJONA DIN ŠKODE

V soboto popoldne okrog 13.30 se je na cesti Mala Polana — Kapca zgodila nenavadna prometna nezgoda. Ko se je šofer Franc Molnar iz Lendave peljal z novim osebnim avtomobilom, mu je na prednji del drvečega avtomobila nenadoma skočila srna. Z močnim sunkom je razbila vetrobran, poškodovala hladilnik in močno upognila streho. Šofer je dobil lažje poškodbe, na avtomobilu pa je nastalo okrog 500 tisoč dinarjev škode.

NAPAD ALI KARAMBOL?

Spomladi se je nekemu mlademu motoristu S. iz vasice pri Vidmu pripetila svojevrstna prometna nesreča. Ko se je z motorjem peljal skozi Žihlavo, se je vanj v močnem diru zaletel srnjak. Bilanca: Eden mrtev in dva težje poškodovana. Mrtvega srnjaka so si prilastili lovci, motor je romal k mehaniku, motorista pa so prepeljali v bolnico, kjer pa ga niso sprejeli, ker so se jim zdele poškodbe premajhne.

Srnjak bi menda kot odškodnina za prestane bolečine in nastalo škodo pripadal motoristu. Ta se pa zaradi tega ni vznemirjal. Vesel je bil, da pri nesreči nista zamenjala s srnjakom.

Kaj predvidevajo strokovnjaki za konec Zemlje

IZREDNA VROČINA, MOČAN MRAZ ali pomanjkanje zraka

O bodočnosti našega planeta je mnogo domnev. Če se z bodočnostjo Zemlje ne bi ukvarjali fiziki in astronomi, ki v znanstvenem svetu nekaj pomenijo, bi bile te domneve in predvidevanja nič več in nič manj kot hrana senzacij željnih ljudi.

Kot je znano, je 30. junija 1908. leta v Sibiriji treščila na Zemljo masa kakih 40 tisoč ton žareče snovi, ki je napravila v zemlji luknjo s premerom 8 kilometrov in okoli tega umetnega kraterja ožgala še kakih 5 tisoč hektarov gozda. Sovjetska akademija znanosti je ta meteorit pred nedavnim ponovno pregledala in preštudirala. Ob tem se je pojavilo mnenje, da to ni bil meteorit, pač pa neko telo iz vsemirja, ki naj bi ga poslala na naš planet živa bitja z nekega drugega planeta. Ne glede na to domnevo je res, da bi treščila ta masa na Leningrad, če bi se zakasnila samo za 4 ure in 47 minut.

Znanstveniki se sprašujejo ali tudi naš planet ne bi mogel v sončnem sistemu in v sestavu Rimske ceste »zamuditi« kakšnega dneva ali meseca, se približati kakemu drugemu planetu in tako zmešati »vozni red« planetov. Astronomi pravijo, da je to možno, vendar malo verjetno, da bi se kaj takega zgodilo. Bolj verjetno je, da bi se kateri od manjših planetov približal Zemlji in bi ga ta potegnila k sebi.

Leta 1937 se je tako približal Zemlji mali planet Hermes, ki je bil tedaj oddaljen od Zemlje »komaj« 800.000 kilometrov. Če bi omenjeni planet prišel še nekoliko bližje v območje zemeljske privlačnosti, bi ga Zemlja potegnila nase in katastrofa bi bila nekoliko večja kot ona v Sibiriji, kajti premer Hermesa je približno 1 kilometer. Da pa bi bil neki meteorit nevaren Zemlji, bi moral biti nekajmilijonkrat večji od onega v Sibiriji.

Če nam torej meteoriti neposredno ne groze, bi nam mogla skvariti mir na našem planetu večja napaka v »voznem redu« kakega večjega planeta, ki bi nas pritegnil nase. Pri tem bi se zgodilo po mnenju znanstvenikov dvoje: ali bi zaradi večje oddaljenosti od Sonca zmrznili, ali pa bi zaradi vročine, ki bi prihajala od zvezde, zgoreli.

Med domnevami o koncu življenja na našem planetu je tudi »odtekanje« zemeljske atmosfere. Ozračje našega planeta se namreč počasi odceja v višino in na Zemlji postaja zrak vse redkejši, tako da bo nekoč življenje na Zemlji v današnjem smislu nemogoče. To pa ni več domneva, marveč ugotovljeno dejstvo. Vendar se nam ni treba bati, da bi zmanjkalo zraka, kajti do tega bi prišlo po mnenju znanstvenikov šele čez dolgo vrsto milijard let.

Najbolj neposredna nevarnost življenju na Zemlji pa grozi s strani Lune. Darwin, Jean Jeffreys, Roche in drugi pravijo, da se je Luna pričela počasi približevati Zemlji. Ko se bo približala do določene meje, bo doživela Zemlja veliko katastrofo zaradi izredne plime in oseke. Ko se bo Luna Zemlji še bolj približala bo eksplodirala. Toda tudi tu ni neposredne nevarnosti. To naj bi se zgodilo šele čez več sto milijard let.

Pred pol stoletja so Zemlji napovedovali skorajšnjo smrt zaradi stalnega znižanja lastne temperature. Ta domneva je že pokopana, ni pa pokopana domneva o splošnem vsemirskem izgorevanju sile. Povsem dokazano je, da Sonce »ugaša«. To zaradi neprestanega in velikega trošenja vodika v izgorevanju s helijem. Po mnenju astrofizika Boka bo Sonce nekoč izgubilo svojo sedanjo vlogo. Ko se bo količina vodika na Soncu znižala na desetino, bo njegova temperatura 15-krat večja od današnje. Takrat naj bi bila na Zemlji toplota okrog 300 stopinj Celzija, tako da bi se svinec topil kar od sončne toplote. Za tem naj bi se vsi planeti našega osončja razpuhteli kot para na izredno vročem ognju. To naj bi se zgodilo čez kako milijardo milijard let.

In še zadnja hipoteza. Ko bo vse to že odšlo mimo, ko Zemlje in njenih sosedov ve ne bo, se bo počasi v milijardah milijard let vse vsemirje pomirilo »v vesoljno smrt«. Vsa Sonca vseh sončnih sistemov, ki jih je na milijone, bodo počasi izrabila vso svojo energijo, ki se bo razpršila po neskončnem vsemirskem prostoru. S tem se bo splošna vsemirska temperatura, ki znaša sedaj —270 stopinj C, dvignila za kakih 10 stopinj na —260 stopinj C.

Sicer pa, znanstveniki že govorijo o tem, da se bo vsemirje po teh katastrofah spet razživelo.

V ARABIJI SNEG

Iz Adena poročajo, da je v Lehaju padel pretekli teden sneg. Kraj Lehaj leži v izredno vročem pasu Arabije in v svoji zgodovini še ni videl snega.

KDO JE IZUMIL DIRIGIRANE IZSTRELKE?

»To je moj patent«, je vzkliknil Emil Palfi iz Čikečke vasi pri Prosenjakovcih, ko je leta 1944 slišal, da so Nemci poslali nad London prvi dirigirani izstrelek, takozvani V-1.

»Ostalo mi ni nič več kot kopija načrta, s tem pa zadeva še ni končana!«

Ko je lani zasledil Emil Palfi v časopisju kratko vest, da je bivši nemški strokovnjak za dirigirane izstrelke Werner von Braun, ki sedaj živi in dela v Ameriki, bil odlikovan za svoje tehnične dosežke, ga je spet pogrelo. Odločil se je — kakor je dejal našemu sodelavcu — da bo razkril, kaj sodi o nemških dirigiranih izstrelkih, ki so prvi korak pri izdelovanju različnih tipov dirigiranih izstrelkov, s katerimi razpolagajo danes vse večje države.

Že leta 1939 je Palfi izdelal osnutek bombe, podobne letalu. To bombo naj bi usmerjali s posebnimi napravami. Razen tega bi bomba vsebovala različne instrumente kot so kompas, naprava za določanje smeri in daljine in pod. V notranjosti tega izstrelka bi bilo od 1000 do 4000 kilogramov razstreliva. Bombo bi poganjal poseben bencinski motor, v zrak pa bi jo usmerili po posebnih tračnicah, kot so to delali Nemci s svojim raketnim orožjem.

Osnutek te rakete je predložil kasneje nemškemu konzulatu v Ljubljani z zahtevo, da sam sodeluje pri poskusih. Ker mu niso vrnili niti osnutka, niti ga povabili k sodelovanju, je to vzbudilo v njem sum, da se hočejo Nemci z njegovim izumom okoristiti in tako narediti račun brez krčmarja. Pravi, da je verodostojnost njegovih predvidevanj in suma potrdil že prvi izstrelek V-1. Od tod tudi njegova trditev, da mu je Werner von Braun »ukradel« idejo in njegovo zamisel izpopolnil tako, da je namesto bencinskega motorja namestil v raketo motor na reaktivni pogon.

Emil Palfi je gostinski uslužbenec. V turistični sezoni je zaposlen v Opatiji, Ankaranu ali v Beogradu, drugače pa živi v Čikečki vasi pri Prosenjakovcih. Vojaški rok je služil pred vojno pri vojnem letalstvu.

Ob koncu smo našega »izumitelja« vprašali, kaj ga je privedlo do tega, da je pričel razmišljati o svojem orožju.

»Vsaka vojna zahteva žrtve. Če sovražnik letalo sestreli, je navadno mrtev tudi pilot. V tem primeru se kaj takega ne more zgoditi, saj bomba, ki sem si jo zamislil, ne rabi nobenega pilota,« je dejal.

Na tiste, ki bi jim te bombe padale na glavo, pa najbrž ni pomislil.

Podgana ga je ugriznila

Nekega uslužbenca v Bostonu je ugriznila v desno nogo podgana. Ugriz je bil tako hud, da so morali poklicati zdravnika, ki je napotil žrtev podgane na kliniko.